

Tánc az aranyborjú körül (Ki tisztá)

Tavaly a szidra szombatáról szóló sorait idéztük, magyaráztuk. Egyértelmű a Töréből, hogy a sábbát a legnagyobb ünnepünk, és nem a jom kippur (a „szombatok szombatja”), azaz minden héten ugyanolyan lelki megtisztulással kellene készülni rá, mint pl. az engesztelés napjára. Gyakran hallok a kifogásokat, amelyeknek vannak részgazságai. Az egyik így szól: nem lehet minden héten „jom kippur-szerűen” fogadni a sábbátot, mert ez olyan, mintha naponta élnekelnének valamilyen imaközlőményt, évtizedeken át egyforma áhitattal...

Egykori mesterem mondotta: a részgazság teljes hazugság. Ha kicsit elnagyoltak is érezzük a kijelentést, azért nézzünk körül egy kicsit a világban. Jeruzsálemben, Brooklynban például a turista csodálkozva tapasztalja, hogy a szombatot úgy fogadják, mintha az nem is minden héten lenne...

De mint ígértem, most az aranyborjú a téma. **Vájáár háám ki bosés Mose loredet min háhár** – amikor azt tapasztalta a nép, hogy Mózes kéklik, Áronhoz fordultak: csinálj nekünk istent, mert Mózes nem jött vissza.

Nem véletlen, hogy a következőkben felváltva, kis- és nagybetűvel írom az isten szót.

Áron „benne van” a nép javaslatában, azaz egyetért vele, hogy kell egy isten. **Porku nizmé házohov...** gyűjtések össze arany ékszereiket és hozták el nekem, azaz Áronhoz. Úgy látszik, egy isten prototípusának legyártására igencsak gyorsan aktíválható a nép. Egyik mondatban kér, a másikban már csinálja is. **Vájászéhu égel mászécho** – megalkotta az aranyborjút. Az, hogy Isten ezért haragra gerjed, és Mózes megpróbálja eltéríteni tervétől, mármint hogy elpusztítsa őket – még rendben is van. Az érv az érdekes. **Lámá jomru micrájim...** mit szólnak majd az egyiptomiak? Ezért hozta ki őket a rabszolgaságból, mentette meg a zsidókat, hogy most elpusztíthassa őket? Mindehhez még hozzátesszi: **zóchor löávrahám, löjichák ulójiszraél** – szó szerint ez azt jelenti: emlékezz arra az ígéretedre, amit Ábrahámnak, Izáknak és Jiszráélnak (Jákobnak) tettél, hogy megszorítod utódaikat stb.

Ez a kifejezés azonban, hogy „emlékezz”, az adott magas hőfokú vitában inkább így fordítható: hát nem emlékszel (hogy mit ígértél)???

Számos része a hetiszakasznak elentélezi a nép vétékét. Ilyen a már említett szombat törvénye. **Ách et sábtotáj tismoru** – mondd meg Izrael fiaimnak, hogy a szombatjaimat őrizték meg, **ki ot hi bény uvenéchem lödorótechem** – mert ez egy jel köztem és köztetek, nemzedékeken át.

A szidrá **február 19-én** hallgathatjuk meg zsinagógáinkban, s akik ismerik az előttünk álló hetiszakaszk tartalmát, tudják, a sábbát törvénye többször jön elő, néha megszegésének szankcionálásával egyetemben.

Ma már semmi akadálya a szombat maradéktalan megtartásának. Még különböző technikai „kütyük” is segítik a komfortérzet teljességét.

A péntek esti gyertya meggyújtásától a havdaláig – pihenünk!

Ráv

Azonnali fellépést várunk a kormányfőtől az antiszemitizmus ellen

Az antiszemitizmus jelenlegi terjedése Magyarországon volt az egyik fontos témája a Mazsihisz január 30-i közgyűlésének. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi javaslatára a küldöttek úgy döntöttek, a szövetség a közeljövőben levélben kéri a kormányfőt a rasszista jelenségek elleni fellépésre. A közgyűlésen Feldmájer Péter, a Mazsihisz elnöke, Streit Sándor, a BZSH elnöke, Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója, Schweitzer József és László Miklós vezető elöljáró ült az emelvényen.

Erősödik az antiszemita közhangulat Magyarországon – mondta **Feldmájer Péter**, a Mazsihisz elnöke a szövetség január 30-i közgyűlésén **Róna Tamás** rabbi nyitóimája után. Az utóbbi egy évben nyilvános támadások érik a magyarországi zsidóságot, nem egy ráadásul parlamenti padsorokból. Zsidótemetőket rongálnak meg, mint a napokban Marcaliban, bizonyos médiák nyíltan uszítanak zsidó emberek ellen, akiknek egyetlen „bűnük”, hogy zsidónak születtek és annak is vallják magukat. Egy szélsőjobboldali megnyilvánulás kifejezetten arra szólítja fel a zsidókat, hogy csomagoljanak és menjenek el az országból.

Ebben a közhangulatban nagyon fontos, hogy a zsidóság egységes legyen – hangsúlyozta **Feldmájer**. Ezért is tartotta örömtelinek, hogy a körzetek és hitközségek küszöbön álló tisztújító választásai előtt a minimálisan szükséges 58 tagnál jóval több, összesen 85 küldött vett részt a vasárnapi közgyűlésen.

A napirendi pontokat **Zoltai Gusztáv**, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója ismertette.

Összefoglalója nyomán a jelenlévők elfogadták, illetve megszavazták a 2009. évi zárszámadást, a 2010. évi költségvetést, a 2011. évi költségvetéstervezetet és a pápai ingatlan elidegenítésének utolsó szerződés módosítását. Zoltai a 2010. évi költségvetésről szólva elmondta: változtattak a pontrendszeren, amellyel a hitközségek felújítási keretének elosztásáról döntöttek. Az ügyvezető igazgató számszerűsítve is felsorolta, hogy az összesen rendelkezésre álló 15 millió forint hogyan oszlott meg a budapesti körzetek és vidéki hitközségek között.

A 2011-es költségvetés-tervezettel kapcsolatban jó hír, hogy a decemberi bizonytalansággal szemben az előző kormánnyal aláírt szerződést a kiegészítő járadékról az új kormány elfogadta. Az állami pénzke első negyedévre szóló összegét, 50 millió forintot, a Mazsihisz már meg is kapta. Ezt, akár a teljes 250 millió forintot, tartalékalapba különítik el, amelynek felhasználásáról csak a közgyűlés dönthet.

Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi csatlakozott a Feldmájer Péter Mazsihisz-elnök nyitóbeszédében elhangzottakhoz, és javasolta: a Mazsihisz az elnök megfogalmazásában küldjön levelet a kormányfőnek, amelyben kifejezi az egész magyar zsidóság tiltakozását az antiszemitizmus erősödő jelenléte ellen. A nyugalmazott országos főrabbi szerint a szövetségnek rá kell kérdeznie, milyen konkrét fellépést tervez a kormány a jelenséggel szemben. **Streit Sándor**, a BZSH elnöke utalt **Orbán Viktor**nak az Európai Zsidó Kongresszuson tett ígéretére. A miniszterelnök mint az EU soros elnökségét ellátó Magyarország

politikai vezetője elkötelezte magát a zsidóság jogainak tiszteletben tartása mellett. De most nem csupán elvi állásfoglalásra van szükség, hanem pozitív lépésekre.

A levél ötletét a közgyűlés ellenszavazat nélkül támogatta. Nem voksoltak viszont arról a javaslatról, miszerint ha egy-egy hitközségből nem jelenik meg minden küldött, a jelenlévők az ő nevében is szavazhassanak a közgyűlésen. Ez egyfelől megkönnyítené a döntéshozatalt, másfelől számos elvi kérdést nyitva hagyna. A közlegő tisztújító választások előtt nem szabad az utódokat ilyen súlyos döntéssel megterhelni – mondta **Egri Oszkár**, a Hegedűs Gyula utcai templomkörzet elnöke.

Szintén napirendre került az albertirsai zsidótemető ügye, amelynek felújításával 2005-től alapítvány foglalkozik. A sírkert egy részét korábbi információk szerint a szomszéd magánszemély elfoglalta. Az ügyvédek peren kívüli megállapodást szorgalmaztak, de a közgyűlés 2006-os döntése nyomán mégis per indult. Azóta szakértő állapította meg: a vitatott sávra részre nem a szomszéd, hanem a temető építkezett rá – közölte **Rosta Márton** ügyvéd, aki újabb, peren kívüli egyezséget javasolt. A döntés a sírhantokat tartalmazó területeket nem érinti – érvelt **Feldmájer Péter**. A közgyűlés elfogadta a határozatot.

Az esemény zárásaként **Markovics Zsolt** főrabbi mondta el a záróimát. Előtte **Streit Sándor** elköszönt a küldöttektől, akik a hamarosan bekövetkező, négyévenkénti tisztújítás után most voltak utoljára ebben az összetételben együtt.

R. V.

Nemzedékről nemzedékre...

Megemlékezés és musical a budapesti Játékszínben

Az emlékezés és a tanítás kötelességét hangsúlyozza az ENSZ-közgyűlés 2005. november 1-jei határozata, amellyel a közösség a holokauszt áldozatainak nemzetközi emléknapjává nyilvánította január 27-ét. Ezen a napon szabadult fel 1945-ben az Auschwitz-Birkenau haláltábor. Az idei évfordulón közjogi méltóságok és középiskolások diákok emlékeztek a budapesti Játékszínben.

A magyar holokauszt az egész magyar nemzet tragédiája – mondta **Martonyi János** külügyminiszter a holokauszt nemzetközi emléknapján tartott budapesti rendezvényen. A külügyi tárca vezetője a „zsidó honfitársaink” kifejezéssel élve hangsúlyozta: az állam nem tudta megvédeni saját polgárait egy idegen hatalomtól, sőt, elpusztításukhoz ugyan kényszer hatására, de segítséget nyújtott. Szólt arról is, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájában felsorolt jogokat változtatás nélkül áttemlik a készülő magyar alkotmányba. Nemrég Izraelben járva szívmengető volt tapasztalnia, hogy a magyar kolónia fiataljai közül sokan folyamodnak a magyar állampolgársághoz.

Azt nem lehet megtanítani az embereknek, hogyan legyenek hősök, de azt meg lehet tanítani a gyerekeknek, hogyan tiszteljenek másokat nemtől, vallástól, származástól függetlenül – mondta **Aliza Bin-Noun**. A Jad Vasem Intézet tavaly is sok kutatót és újságírókat fogadott Magyarországról, és a programot folytatni fogják – hangsúlyozta Izrael állam magyarországi nagykövete.

A nyitóbeszéd után **Jávori Ferenc (Fegya)** játszott zongorán, majd **Kardos Péter** főrabbi mondta el emlékbeszédét. A szónok az emlékezés és a megemlékezés különböző mivoltát állította szembe. Az előbbi a túlélők, az utóbbi az utókor dolga. **Kardos** szerint a fennmaradás záloga, hogy az emlékeket nemzedékről nemzedékre továbbadjuk. A holokauszt nemzetközi emléknapján

zsidó, roma és keresztény emberekre, valamint az embermentőkre egyaránt emlékezünk.

A hatmillió áldozatot jelképező hat gyertyalángból az elsőt **Gordon Gábor**, az Élet Menete Alapítvány magyarországi vezetője felkérésére a túlélők nevében **Sándor Lászlóné** és **Forgács János** gyűjtötták meg, akik 66 éve Auschwitz-Birkenauból szabadultak fel. Majd **Aliza Bin-Noun**, **Navracsics Tibor** miniszterelnök-helyettes, **Martonyi János**, valamint **Gottfried Köfner**, az ENSZ Menekültügyi Főbiztoságának regionális képviselője következett. A harmadik gyertyát **Timothy Betts** amerikai követtanácsos és **Roman Kowalski** lengyel nagykövet lobbantotta lángra. Szintén gyertyát gyűjtött **Feldmájer**

Péter, a Mazsihisz elnöke, **Streit Sándor**, a BZSH elnöke és **Zoltai Gusztáv**, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója. Az ötödik gyertyát **Kardos Péter** főrabbi, **Iványi Gábor** és **Sugár András** lelkészek gyűjtötták meg, a hatodikat pedig a fiatalok nevében **Müller Rebeka**, a Scheiber Sándor-iskola diákja és **Singer Patrik**, a Lauder Javne-iskola tanulója.

Az uniformizált ember bukása (Musical)

Bombaként robban be a Gordon Gimnázium sokszínű életébe a téma, a holokauszt. A diákok felteszik a kérdést, amit oly sokan feltettek már: hogyan történhetett meg mindez? A tanár rendhagyó kísérlettel válaszol. A szakkörösökből szereplő csoport alapít, amelynek neve: Hullám. Saját szimbólummal, egyenruhával, lözongokkal, tisztelegéssel, gyűlésekkel.

A „hullámosok” egyre erőszakosabbak lesznek. Mindenkit be akar-

nak darálni a mozgalomba. Aki ragaszkodik önállóságához, szabad akaratához, azt kiközösítik, kínozzák, megalázzák. A csoport erőszakos vezetője válik, a törpe kisebbség uralkodni kezd a többségen, és máris kész a diktatúra.

A fenti história igaz történet. A kísérletet egy amerikai középiskolában végezte el 1969-ben az egyik tanár, megmutatva vele: Auschwitz borzalma nem az, hogy néhány szörnyeteg részabandult az emberiségre. Hanem hogy a szörnyeteghez illő tetteket emberek követték el emberek ellen. Bizonyos feltételek mellett a legnagyobb gazságokra is képesek lehetünk; a hatalom manipulációjának és a tömegpszichózisnak csak az igazán tudatosak, az erkölcsileg érettek tudnak ellenállni.

A FÉBE társulat előadása ezekre a tanulságokra figyelmeztet. A tizenéves szereplőknek A hullám című musicallel a budapesti Játékszínben ez a premierjük. A gyerekek Szécsényből hozták el a produkciót, a darab szerzője és egyben a rendező, **Cs. Szerényi Andrea** drámatanárral, **Todd Strasser** regénye alapján írta a művet. A szöveggényvhöz és a dalszövegekhez **Beszkid József** szerzett zenét, amit **Pásztor Ákossal** együtt hangszerelt. A főszereplő, **Horák Petra**, alias **Laurie Saunders**, az iskolaújság éles eszű és bátor főszerkesztője fellépése nyomán összeomlik az erőszak-szervezet. Ő számol be néhány társával a szakkörvezetőnek a visszasságokról, aki erre leleplezi a kísérletet. A Hullám taggyűlésén bejelenti: a mozgalomnak már országos vezére is akadt. S hogy kicsoda? A legördülő vásznon egy korabeli felvételtől a dühödten rikácsoló Hitler jelenik meg.

A gyerekek felocsúdnak a manipulatív kábulatból. Közös utolsó daluk már arra buzdít: tartsd tiszteletben a másik jogait, embertársadat a maga egyedi mivoltában, elidegeníthetetlen személyében.

Rados Virág

Zoltai Gusztáv, Feldmájer Péter, Streit Sándor

Újra Páholy

Ismét Páholy, újra megtehett a Díszterem e program sok éve elkötelezettjeivel. Ez alkalommal Feldmájér Péter Mazsihisz-elnök és Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató Benedek István Gábor író-újságíró, míg Szita Szabolcs egyetemi tanár Fazekas Lajos rendező kérdéseire válaszolt.

BIG, miután elmondta üdvözlő szavait, köszönetet mondott a Dohány utcai templomkörzetnek azért, hogy e sokéves hagyománnyal rendelkező, majd némi szünet után újrainduló programsorozat ismét lehetőséget kaphatott.

A délután házigazdája elsőként Zoltai Gusztávnak tett fel kérdéseket, melyek apropója beszélgetőpartnere brüsszeli látogatása volt. Az ügyvezető igazgató beszámolóját megelőzően Heisler László néhai elnökre emlékezett, aki a Füst Milán Páholy indulásától szellemi atyja volt az eseményeknek.

Ezután beszélt az EJC által az auschwitz-birkenauai táborok felszabadulása, a holokauszt nemzetközi emléknapja alkalmából az Európai Parlament székházában rendezett eseményen tapasztaltokról. Szólt az Európai Zsidó Kongresszus elnöke, Mose Kantor és mások, mint például Tőkés László „harcosnak” aposztrofált felhasználásairól.

Zoltai Gusztáv beszámolt az EJC kérésére létrejött találkozóról Magyarország miniszterelnökével, melyen az Európai Zsidó Kongresszus Végrehajtó Bizottságát kilenc fő képviselte. Orbán Viktor egyebek mellett kiemelte: sokat köszönhetünk a magyarországi zsidóságnak, majd hangsúlyozta, a kormány a továbbiakban is

a Mazsihiszt tekinti tárgyalópartnerének, de kapcsolati szinten nem zárkózik el a többi zsidó szervezettől sem.

A Jobbik politikája, megnyilvánulásai a miniszterelnök véleménye szerint ártnak a demokráciának, és a kormánynak is.

Zoltai Gusztáv bejelentette, április 3-án Magyarországon rendezik az Európai Zsidó Kongresszus kibővített közgyűlését.

BIG második beszélgetőpartnere Feldmájér Péter volt, aki nagy jelentőségűnek ítélte a miniszterelnökkel történt találkozását, s reményét fejezte ki, hogy az ott elhangzottak ténylegesen megvalósulnak majd. Az elnök megjegyezte, sikeres kormányzás és elkötelezettség, a rasszizmussal, az antiszemitizmussal szembeni kiállás esetén az emberek többsége elfordulna a szélsőségektől.

A Mazsihisz elnöke részt vett a magyarországi egyházi szervezetek, a történelmi egyházak képviselői számára rendezett tanácskozáson is, ahol sok, a zsidóságot érintő téma vetődött fel, egyebek mellett az, hogy az EU több országában is tervezik a kóser vágás betiltását, mondván, hogy az nem felel meg az európai normáknak. A tanácskozáson – mondta Feldmájér – a zsidó vezetők Orbán Viktor közbenjárását kérték a hagyományos előírásoknak megfelelő állatvágás érdekében. A miniszterelnök támogatásáról biztosította az érdekelteket.

A Páholy következő vendégének, Szita Szabolcsnak elsőként a munkásságát mutatta be (történelmi-tanári aspektusból) Fazekas Lajos, akinek kérdéseire, mint például van-e még kutatási terület, feldolgozásra váró anyag,

Szita Szabolcs

az egyetemi tanár átfogó és igényes tájékoztatást adott.

Beszélt az eddigi kutatási irányról: zsidó kisegítő munkaszolgálat, az ausztriai deportáció és kényszermunka, magyarok az SS mauthauseni lágertáborában, zsidó önmentés és cionista ellenállás, zsidómentés Magyarországon, Ausztriában és Szlovákiában. Részletesen ismertette az e témákban elért sikereket és a még meglévő hiányosságokat.

Tájékoztatójában nagy fejezetet szentelt a balfi kutatási eredményeknek, beszámolt arról a helyről, ahol egykor iszonyatos pusztítás zajlott, mintegy nyolcezer zsidót pusztítottak el, betegeket mérszárítottak le, ahol emberi csontok kerültek felszínre, szemtanúkat gyilkoltak, dokumentumok semmisültek meg, tűntek el, s amihez végül a kutató hozzájutott, azt nagy elővigyázatossággal kellett kezelnie. Megnyugtató, hogy időközben emlékhely létesült a már fellelhető emlékoszlopon kívül.

Szita Szabolcs beszélt az e témában megjelent publikációiról, monográfiákról, arról a semmihez sem hasonlítható érzésről, ami egy-egy befejezettnek tűnő kutatás után fogja el. Elégedettséggel tölti el – mondta –, hogy némely könyvének tartalmi igazsága olyan hitelesnek tekinthető, hogy bizonyítékul szolgált peres ügyekben, és a kárpótlások során is.

Szólt arról is, hogy a Balfi Művelődési Házban állandó kiállítás látható, valamint háromrészes film is feldolgozta a történelmet e szégyenteljes fejezetét, ugyanakkor diák-tanár csoportok is látogathatják a helyszínt.

A program további részében az embermentőkről, balfi emlékkövekről, az agyonhallgatásról, a bűnnel történő szembesülésről, a kutató-utánpótlás képzéséről esett még szó.

Végül Fazekas Lajos zárógondolataiból idézek: „Mostanság napjaink csatáját vívjuk, s hogy a jó győzelmével végződjék, ebben vannak segítségünkre a kutatók, így Szita Szabolcs is. Merítsünk hát tevékenységükből erőt és bátorságot!”

gáljuli

Körzeti kitekintő

Ortodoxia

1945. január 14-én (tévét hó 29-én) nyilas fegyveresek a Bíró Dániel Kórház betegeit az udvarban, a pincében, sőt a kórtermekben lökték le. Az igazgatót és a 24 főnyi személyzetet sem kímélték. Néhány nappal később, január 19-én, az Alma utcai Szeretetház gondozottait a Maros utcába vezették, gránátot dobtak köztük. Aki túlélte, azokat lelőtték. A Bíró Dániel Kórházban elhunytak a Csörsz utcában nyugszanak. Az évfordulóhoz közeli vasárnap ortodox hívek felkeresték a sírjaikat. Az Alma utca áldozatai és a Klauzál téren a vészorkaszakban elhunyt, ott ideiglenesen elföldelt gettólakók emlékkövei a Gránátos utcában találhatóak. A következő vasárnap oda zárando-koltak a hitközség képviselői. Zsoltárokat recitáltak, Ráv Weisberger Mojse vezetésével. Ő mondta el a kádisi imát. A Kél molé gyászalt Lócsi Tamás énekelt. A gyászolók megállapították, hogy egy sírkő felállítására, a másik javításra szorul. A kegyelet megkívánja rendbehozatalukat.

A jótékonyágáról ismert Mordche Berkovits, az utolsó tokaji rabbi fia

édessapja, Ráv Mose Klajnesz emlékére két frígszekrényt takaró függönyt, párochetet adományozott ortodox közösségeknek. Egy fekete színű, művészien kidolgozottat a Desseffy utcai imaház kistermében helyeztek fel erév tu bisvátkor, a másikat, egy bordó színű, szintén szép függönyt, a Kazinczy utcai bét hámedresben a fák újévén avatták fel.

Ugyanezen a napon, a mincha ima után, 30 féle gyümölcsöt sorakoztat-

tak fel az asztalra. Ráv Weisberger Mojse vezetésével elmondták a jelenlévők azt az imát, amelyet ez ünnepi alkalomra Jozsef Chajim bagdadi rabbi szerkesztett. Majd a magyarországi hagyomány szerint az első 15 gyümölcs fogyasztása után egy-egy sir hámálotot, a „grádicok zsolttárát” énekelték el a megfelelő dallammal. A sorrend – mondta a főrabbi – a Szentföld termésének dicsérete, ezért az olajbogyóval kezdtek, majd a datolyával folytatták, következett a gránátalma, utána a gyümölcsök hosszú sora. Ráv Weisberger hangsúlyozta: amikor a növényeket köszöntjük, akkor imádkozunk azért, hogy jó és szép eszrogunk legyen szukkotkor. A bagdadi rabbi imájának is ez volt a lényege.

Újfehértón élt egy igaz ember, egy cádik, Ráv Heszel, ő ezen a napon bezárkózott a szobájába, elmondta a zsolttárokat elejétől a végéig. Azért, hogy a sátoros ünnepen szép eszroga legyen. Egy alkalommal nem a legkedvezőbb darabot tartotta a kezében, törte a fejét, kereste az okot, majd megértett mindent, ugyanis megzavarták a zsolttármondas közben. Azt mondják, nem a válogatás a legfontosabb, mert mindenkinek olyan eszroga

Felhívás

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége alapszabályának 114/A. §-a alapján a Magyar Zsidó Kongresszus ülést **2011. február 20-án (vasárnap) 10 órára összehívjuk** a Budapest VII., Síp u. 12. szám alatt lévő Díszterembe

A kongresszuson részt vehet minden olyan önálló jogi személyiségű vagy jogi személyiség nélküli csoport, amely magát magyar zsidóként határozza meg és legalább az ülést megelőző 15. napon regisztrálás céljából részvételi szándékát bejelenti, és kinyilvánítja kötődését a magyar zsidósághoz.

A kongresszuson valamennyi részt vevő csoportot azonos jog illeti meg, a kongresszus a résztvevőkre nézve kötelező érvényű döntést nem hozhat.

Az ülésre való jelentkezés, a regisztrálás vagy a részvétel elmulasztása nem jelenti azt, hogy a kongresszus későbbi ülésein az adott csoport ne vehetne részt.

Az ülés a működési szabályait saját maga állapítja meg.

A korábban már regisztrált csoportoknak nem kell újból regisztrálniuk.

Az ülés napirendje:

Elnöki megnyitó

1. Öccellenciája Aliza Bin-Noun, Izrael állam nagykövetének előadása: „Izrael és Magyarország kapcsolatai” – helyzetkép
2. A legutóbbi ülés óta eltelt időszak áttekintése
3. Beszámoló a kongresszus bizottságainak működéséről
4. Zárszó

Dr. Feldmájér Péter
elnök

Zoltai Gusztáv
ügyvezető igazgató

Körzeti választások

A Budapesti Zsidó Hitközség templomkörzeténél a választások időpontjai az alábbiak:

- Bethlen téri körzet 2011. február 27., 9–12-ig
- Buda-Óbuda körzet 2011. március 6., 9–17-ig
- Dohány utcai körzet 2011. március 6., 8.30–12-ig
- Dózsa körzet 2011. február 20., 11–13-ig
- Hegedűs Gyula utcai körzet 2011. február 27., 9–13-ig
- Hunyadi téri körzet 2011. február 13., 10–12-ig
- Károli körzet 2011. március 6., 8–14-ig
- Nagyfuvaros 2011. február 27., 9–12-ig
- Páva utcai körzet 2011. március 6., 10–12-ig
- Pesterzsébet-Soroksár-Csepel 2011. február 20., 10–12-ig
- Újpest-Rákospalota-Pestújhely 2011. február 20., 10–12-ig
- Szeretetház 2011. február 20., 10–12-ig.
- Vasvári Pál utcai körzet 2011. február 27., 9–12-ig
- Zuglói körzet 2011. február 27., 9–12-ig

Várhatóan ezen körzetek értesítése a www.mazsihisz.hu internetes oldalon, illetve a körzetek faliújságjain kifüggesztve tekinthető meg.

BZSH Választási Bizottság

Wallenberg-díjat kapott a Budai Sófár

A Páva utcai Holokauszt Emlékközpontban adták át a soá idején több tízezer embert megmentő svéd diplomatáról elnevezett elismerést. A három díjazott közül az egyik a több mint tíz éve megjelenő Budai Sófár című havilap. Az újság hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok és az idősebb generációk is jobban megismerhessék a vészorkaszak történetét, és az antiszemitizmus ellen küzdve visszaemlékezéseket is közöl a holokausztról. A díjat Sárosi Viktória főszerkesztő (képünkön) vette át Marinovich Endrétől, az Antall József Baráti Társaság elnökétől.

lesz, amelyet megérdemel. Volt olyan rabbi, aki nem nézte meg, milyen eszroghoz jutott, csak az ünnepen. Akkor vette tudomásul, hogy egész évi tevékenysége elismerésben vagy elmarasztalásban részesül.

Miért kell az, hogy szép legyen az eszrog? Mert áll: egyétek éc hádár díszpálma gyümölcsét. A Talmudban olvassuk, hogy olyan városban, amelynek kertjében nem terem sokfajta gyümölcs, nem szabad lakni. Az ember áldást mond a gyümölcsökre, mert így köszöni meg a Teremtőnek a táplálékot – fejezte be mondandóját a főrabbi. A gyümölcs-arsenált jó hangulatban fogyasztották, és utána elmondták az esti imát, a márivót.

D.G.

Programajánlat

FEBRUÁR

Budai Micve Klub
(II. Frankel Leó út 49.)

22., 16.00: WIZO-ülés
27., 17.00: A Fazekas Klezmer Band koncertje
Állandó programjaink:
Hétfőnként 16.00 órától karbantartó torna csontritkulásos betegeknek.

Keddenként Breshit felnőttoktatás, előadó: dr. Balázs Gábor. Téma: A zsidó élet ciklusai és a zsidó hit alapjai.

Csütörtökönként 18.00 órától Frankel Baráti Kör. Csevegés, társasjáték, kártya, sakk. Várjuk új tagok jelentkezését!

Péntekenként zenés szombatfogadás és talmud-tóra oktatás gyermekek részére. A foglalkozást Ungár Judit talmud-tóra tanárnő és Földvári Gergő zongorista tartják. Információ: 06-30-508-5088.

Ez itt a béke szigetecskéje

A holokauszt emléknapiján csak a Duna Televízió vette a fáradságot, hogy megünnepelje az Auschwitz-Birkenau koncentrációs tábor felszabadításának 66. évfordulóját. Ráadásul egy olyan alkotást tűzött műsorára, melyről nálam filmben jártasabb barátaim sem hallottak. A címe: A béke szigete. Műfaja: magyar film-dráma. Az 1983-ban készült, *Hajdufy Miklós* által rendezett mozi *Alapy Gáspárról* szól, aki Komárom polgármestere volt. Csodálatom csak fokozódott, hogy a főszerepet *Bessenyei Ferenc* játszotta, ő alakította a zsidók védelmére kelt Alapy figuráját. A forgatókönyvet *Nemeskürty István* jegyzi, és a további szereposztás sem hagy kívánnivalót maga után.

Ettől persze még nem tudom, hogy ez a film hogyan tudott elsikkadni az évtizedek útvesztőjében. Hogy nem lett szószólója a „voltak rendes emberek” zászlaját lobogatóknak?

Hogyhogyan nem ismertem a nevét Alapy Gáspárnak, aki Dachauban halt meg 1945-ben? Bizonyára tudatlanságom az oka, de azért mégis. Most utánaolvasva már tudom, ki volt ő (meg a filmből is). 1939-ben nevezték ki polgármesternek Komáromban. Városépítő tevékenysége során virágzó kisváros alakult. 1944. augusztus 31-én nyugdíjba ment. 1944. október 17-én zsidópartolás vádjával a nyilasok letartóztatták, a Csillagerődbe, majd Dachaubba hurcolták, ahol mint a 136708-as számú fogoly halt meg 1945. február 5-én. A legnehezebb időkben is ki merte jelenteni: „Én esküt tettem rá, hogy minden polgár ügyét egyformán szolgálom.”

Ez a történelem, de a film persze egy kicsit másképp ábrázolta a figuráját. Talán legszebb jelenete, amikor Bessenyei az erkélyen állva kiált a tömegnek: „Többen vagytok, alig vannak fegyveresek körülöttem! Fussatok!” Persze a megrémült zsidóknak eszük ágában sincs lázadni. Tán azt gondolták, mint annyi millióan, hogy a sorsuk elől nem futhatnak el. Ekkor Alapy más módszerhez folyamodik, és tekintélyével megpróbálja a csendőröket jobb belátásra bírni, de hiába. Tehetetlenségében kiszalad a házból, és feléjük indul. Még nem lehet tudni, hogy a csendőrökkel szót ért-e, vagy mi lesz ebből a találkozásból. Aztán egy öt nem ismerő fegyveres belöki a sorba. A végét már tudjuk. Értünk halt meg.

És még nincs vége a Duna tévében az emlékezésnek. Ezt a megrázó filmet az OMIKE (Országos Magyar Izraelita Közművelődési Egyesület) Goldmark termi színháza követte.

A Zsidó Színház 1939. november 11-én, szombaton, este nyolc órakor tartotta első előadását a Wesselényi utca 7. szám alatt a színpadokról a zsidótörvények miatt száműzött zsidók közreműködésével. A bevezetőt *Szép Ernő* mondta. De magánszámokkal és színpadi jelenetekkel közreműködött – többek között – *Ascher Oszkár*, *Beregi Oszkár*, *Gellért Lajos*, *Várnai Zseni*. Másnap ugyanott vidám estet tartottak a híres pesti kabarészínpadokról utcára tett és földönfutóvá vált nagy nevetetők, így *Salamon Béla*, *Rajna Aliz*, *Rott Sándor*, *Kellér Dezső* és *Ormos Béla*, akik *Karinthy Frigyes* és *Nóti Károly* tréfáit adták elő.

Az OMIKE több száz rendezvényen próbálta megmenteni a fizikai és szellemi pusztulástól a művészeket. A magyar hatóságok kizárólag zártkörű előadások megtartását engedélyezték. Nem hirdethettek, és jegyárúsítás sem zajlott. A „láthatatlan színház” szervezői pártolói tagdíjakat szedtek, és jegyek helyett havonta összeállított műsorfüzetet küldtek ki a tagoknak. Ezeket a rendezvényeken kizárólag zsidók vehet-

Bessenyei Ferenc

tek részt. Az utolsó előadást 1944. március 19-én, a németek bevonulásának napján tarthatták meg.

Bálint Lajos dramaturg, a Goldmark-színház prózai részlegének vezetője írta: „Ez utóbbi kikötés ellenére, persze, mikor előadásaink színvonalának és sikerének híre ment, szép számmal akadnak, akik valamely zsidó barátjukat kérték meg, hogy saját nevére váltsanak nekik is bérletet. Az opera előadásaink legszorgalmasabb látogatója például az Operaház karnagya, az olasz *Failoni* volt, aki az egyik előadásunk után azzal állított be az Operába: Akartok jó opera-előadásokat látni? Menjetek el az OMIKE-be!

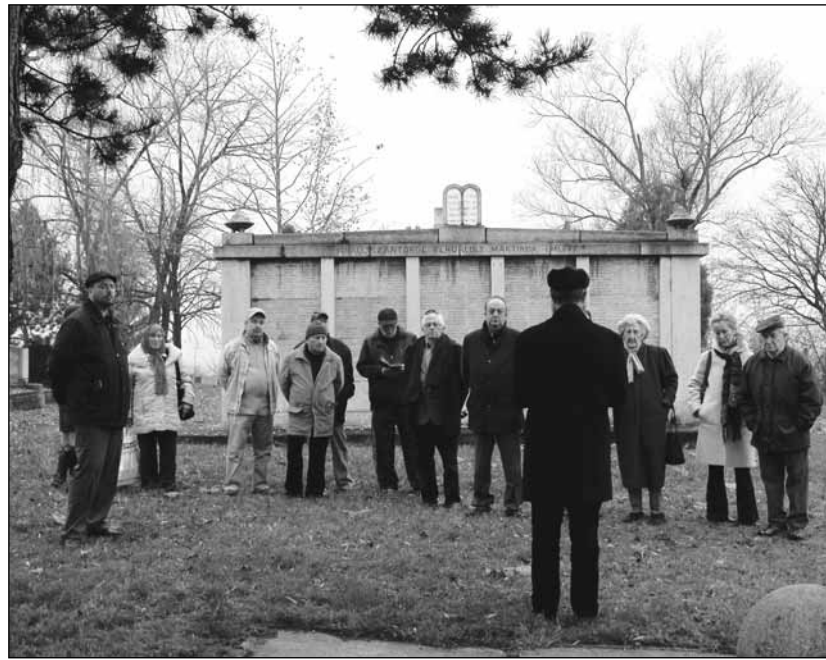
Salamon Béla – aki 1939-ben Hej, színművész címmel kiadott kis könyvével, amely írásait, tréfáit gyűjtötte össze, szó szerint a kenyérralóért házalt – a háború után így beszélt a „goldmarki időkről”: Minden okon és célon túl, az OMIKE művészei menekültek is a színpadra! Néhány órára elfelejteni mindent, és másvalaki lenni. Ott megvalósulhat az elérhetetlen álmok. Két-három órában át generális, miniszterelnök, király, sőt... talán még egyenrangú ember is válhatott belőlük!

A Goldmarkban főleg zsidó szerzők műveit és bibliai tárgyú darabjait adták elő. Így került színre a terem névadójának, *Goldmark Károlynak* legsikeresebb operája, a *Sába királynője*.

Beregi Oszkár, aki a Nemzeti Színház tagjaként a nagy színészegegyéniségek sorát gyarapította, az 1939-es megnyitón a Velencei kalmárból *Shylock* monológját akarta elmondani, de mivel a hatósági cenzúra ezt nem engedte, végül *Hamlet* monológját adta elő. Beregi 90 évesen, közvetlenül halála előtt, írta Budapestre: „Nem kell szégyellni magunkat, Shakespeare-rel kezdjük, Madách Mózesével fejeztem be szereplésemet, és közben a magyar irodalom kiválóságainak műveit mutatuk be.”

Az OMIKE a németek megszállásával véget ért. A Magyarországról deportált, munkaszolgálatban elpusztult, valamint a nyilasok által meggyilkolt színészek emlékét a Goldmark Terem falán emléktábla őrzi.

Boszán Eta

A gadótanyai és létrástetői mártírokra emlékeztek Miskolcon az Avasi zsidótemetőben. Petrovits Péter kántor Kél málé ráchámim imáját követően Szlukovinyi Péter hitközségi titkár beszélt a közösség 37 egykori odaadó és szorgalmas tagjáról, akiket Mályi mellett gyilkoltak le. A német csapatok visszavonulásakor halomra lőtt céheseket arra kényszerítették, hogy az itt állomásozó katonákat lássák el ruházzal, cipővel, élelemmel. Mindegyikük szakmája elítélhető tartozott, amit a környékbeli 137 embert ölt meg Létrástetőn, a festői Bükk fennsíkján, a nyilasok rémuralma alatt. Az 1946-ban Klein Ernő sírköves-kőfaragó által készített monumentális emléktábla és szarkofág előtt közös kádissal zárult a megemlékezés.

1944: spanyol embermentők Budapesten

Újabb különleges darabbal gazdagodott a memoárirodalom, ezúttal egy olyan témában, melyről eddig kevés szó esett: a Budapesten akkreditált külképviseletek közül kiemelkedő szerepet betöltő spanyol követség tevékenységét bemutató dokumentumgyűjteménnyel.

A könyv bevezető része a vonatkozó dokumentumok ismertetésével rövid történeti áttekintést ad a német megszállást közvetlenül megelőző, majd a német megszállástól a Szálasi-puccsig tartó időszakról és az azt követő nyilasuralomról. Ezután kevésbé ismert diplomáciai jegyzékek és levelek idézése következik, melyekben a budapesti diplomáciai képviselők egyre erősebben tiltakoztak a zsidókat érintő megszorítások, törvények és intézkedések el-

len, és melyek eredményeként jött létre az ún. nemzetközi gették, azaz a különböző külképviseletek oltalma alatt álló házak, ahol a védlevéllel rendelkezőknek több-kevesebb védelemben volt részük.

A magyar (és nemzetközi) közvéleményben a spanyol embermentés hallatán mindenkinek *Giorgio (Jorge) Perlasca* jut eszébe, és méltatlanul háttérbe szorul *Ángel Sanz Briz* követségi ügyvivő neve, holott a kezdeményezés tőle származik, és a kiadott dokumentumokon is az ő aláírása szerepel. Sanz Briz születésének centenáriuma kíván tisztelgenni e könyv, melynek szerzője nem kis feladatra vállalkozott: felkutatni a még élő spanyol mentetteket és megörökíteni emlékeiket az utókor számára. *Dobos Erzsébet* fáradságátlanul és nagy leleménységgel folytatta munkáját, melynek eredményeként a „spanyol házaknak” a világ különböző pontjaira szétszóródott egykori lakói vallanak családi háttérrel, arról, hogy gyerekeikkel vagy nagyon fiatalon mit érzekelték a korabeli közhangulat, az antiszemitizmus megnyilvánulásából, hogyan élték meg a német megszállást, a nyilas hatalomátvételt, miként jutottak spanyol védelemhez, a spanyol védlevél értékéről, a „halálmenetből” való szabadulásról, az életről a „védett házakban”, a Sanz Brizről és Perlascáról őrzött emlékekről, a felszabadulás megéléséről, az emigrációhoz vezető útról.

A különböző nyelveken, az „oral history” módszerrel készült beszélgetéseket a szerző szerkesztette és fordította, remélvén, hogy ennek a tragikus időszaknak a megidézésével hozzájárulhat ahhoz, hogy ilyen könyvekre soha többé ne legyen szükség.

(*Dobos Erzsébet: Megmenekültek. Dokumentumok és visszaemlékezések a spanyol embermentésről Budapesten, a holokauszt idején. Budapest, 2010, a szerző kiadása. Ára: 2000 Ft. Megrendelhető: Dobos Erzsébet, 1114 Budapest, Tas vezér utca 26. I/1. Tel.: 46-69-414, 06-20-399-11-20. E-mail: ersz.dobos@gmail.com*)

Kedves Barátaink!

Az idei évben is, hamarosan elérkezik a személyi jövedelem adóbevallásnak határideje. Amennyiben még nem döntött adója civil szervezeteknek felajánlható 1%-ról, kérjük, gondoljon ránk.

Ajánlja fel jövedelem adója 1%-át civil alapítványunk számára.

Ehhez nem kell egyebet tennie, mint mellékelnie egy nyilatkozatot adóbevallásához, amelyben kijelenti, hogy adója 1%-át a **1818184053-1-42** adószámú, Az Élet Menete Alapítványnak kívánja felajánlani.

Az Élet Menete emlékprogram jóval több, mint egy hagyományos megemlékezés. Ugyanannyira szól a jelenről, mint ahogya a múlttól. Csak a múlt megértése és tudomásulvétele tud segíteni abban, hogy sikeresen felkészítse az emberiséget a jelen gonoszságaival való küzdelemre!

Támogatását előre is köszönjük.

Az Élet Menete Alapítvány önkéntesei

GIORA SHARON FÓKÁNTOR

Ahány (egy)ház, annyi szokás

Esküvő Amerikában

Az esküvőnek Amerikában nagy kultusza van. Vannak, akik nem esnek túlzásba és erejükhez mérten költekeznek, de nem ritka, hogy a szülők, olykor a fiatalok is, kemény adósságokba verik magukat, a házukra kölcsönt vesznek fel, megterhelik, hogy az általuk elképzelt lakodalmat megrendezzék. Egy viszonylag normálméretű (mondjuk 150-180 vendéggel tartott) esküvő és bankett nem kevesebb, mint 25-30 ezer dollárba kerül. Ebben benne van a vacsora, az ital, a teremnek virággal való feldíszítése, a zene, az esküvői torta és minden egyéb. Ez egy kifizethető összeg az átlagos családok esetében, ha megosztják a kiadást. Persze lehet esküvőt rendezni úgy is, hogy csak a családot és a legközelebbi barátokat hívjuk meg, ami esetleg csak 40-50 személy, de ez a ritkább eset.

Különleges jeggyűrű

Az esküvő és az azt követő bankett méretének „felfelé” nincs határa. Az 50, 70, esetenként 100 ezer dolláros, sőt ennél is drágább esküvők, több száz meghívottal, ma már nem mennek ritkaságszámba. Számítalan esküvőn funkcionálok és veszek részt, ahol a bankettre való belépés pillanatában már érzem az eseménybe befektetett százak nagyságrendű dollárezték súlyát, hiszen csak körül kell nézni egyes esetekben. Látni kell a jégből készült művészi kivitelezésű „szobrokat”, a pezsgőszökőkutat, a sokemeletes tortát, amely gyakran a cukrászmesterség remeke (legalábbis ami a külső formáját illeti, mert az ízéről lehetne vitatkozni). A virágdíszítés is sok esetben nagy pénzt emészt fel. A zenészek (nem ritkán több együttes is egy esküvő során) szintén sokba kerülnek. És még nem számoltam a menyasszonyi ruhát, amely szintén lehet 800 és 15 000 dollár között, a két örömranya toalettje, meg az úgynevezett „bride maid”-ek (ezeket a magyar köznyelv koszorúslányoknak hívja) ruhái. A családok közötti

megállapodás tárgya, hogy ki mennyi költséget vállal. Koszorúslányok szinte minden esküvőn vannak, a fiatalabb családtagokból és barátókból tevődnek össze. Esetenként ők maguk vállalják a ruháikkal járó költségeket.

Ezeknek az ára mellett eltörpül a vőlegény és a többi férfi résztvevő szmokingjának kölcsönzési díja. Ha belegondolok, hogy a fiatalok milyen jól tudnák használni a kiadott pénzt, vagy annak legalább egy részét...

Az esküvői bevonulást és a szertartást próbán rögzítik a fiatal pár és az őket körülvevők emlékezetében. Ezt általában az esküvőt megelőző napon tartják, és ezt követi valami, ami – úgy hiszem – kimondottan amerikai szokás. Úgy nevezik ezt, hogy „rehearsal dinner”, vagyis „próbavacsora”. Erre általában a közeli hozzátartozók és a fiatal pár körül a szertartáskor álló résztvevők hivatalosak.

Az esküvői szertartás is különböző, attól függően, hogy milyen irányzatú templomban tartják, vagy milyen beállítottságú rabbi vezeti le. Nem minden esküvőt tartanak templomban. Gyakori, hogy egy-egy szálloda báltermében vagy parkjában zajlik le a szertartás. Az amerikai törvény a rabbi által szentesített egyházi esküvőt törvényesnek fogadja el, tehát nincs szükség külön polgári esküvőre. Az eskető rabbi a zsidó házasságlevél mellett az állami dokumentumokat is aláírja és eljuttatja az illetékes hatósághoz.

A hagyományosabb esküvőkön lezajlik a „bedekkolás”, vagyis a menyasszony arcának megtekintése, majd a fátýollal való letakarása. A hupa, a menyegzői sátor minden esetben része a szertartásnak, a legszigorúbb ortodoxtól a leghaladóbb reformig. Ugyancsak része minden zsidó esküvőnek a ketuba, azaz az egyházi házassági okirat, valamint a két pohár bor, és végül a pohár, melyet eltör a vőlegény. Minden esküvőn elhangzik a nyitó zsolttárgyat: Báruch hábá, vagyis „Áldott az érkező”, továbbá a Seva b'rachot, a hét áldás.

A szertartás felépítése és formája viszont esetenként változik. Az ortodox esküvők általában lépésről lépésre követik a hagyományos esküvői liturgiát, ahogy azt Európában is ismerik és gyakorolják. Ott mindössze annyi lehet a különbség, hogy a menyasszony és a násznép bevonulásában hányan vesznek részt. Magától értetődik, hogy az ortodox esküvőn a férfi és a női vendégek külön ülnek, sőt a szigorúbb ortodox körökben még a lakodalmában való szórakozásban is külön vesznek részt.

Más irányzatú közösségekben más és más az esemény menete. Gyakori, hogy már a szertartás előtt valamilyen hangszeres együttes (vonósnegyes vagy két-három tagú kis zenészcsoport) hangulatos muzsikát

szolgált. Nem ritka, hogy ugyanez az együttes, más esetben orgona játszik a szertartás alatt is, a násznép, majd a menyasszony bevonulásakor, esetleg a kántoréneket is kíséri. A menyasszony bevonulása is eltér az ortodox és az általában ismert hagyományos európai gyakorlattól. Míg itt a menyasszonyt a két anyja, a vőlegényt a két apa (vagy más, ezzel megtisztelt rokon vagy ismerős) kíséri a hupa alá, nálunk mindkét házassulandó a maga szülei kíséretében érkezik. A menyasszony bejövetelekor gyakori, hogy az egész vendégsereg felállva köszönti őt. Az esetek többségében ilyenkor a kántor egy zsolttárt vagy az eseményhez illő héber dalt énekel. A leggyakoribb az „Erev sel sosanim”, magyarul „A rózsák estéje” című gyönyörű izraeli szerelmi dal, melynek szövege az Énekek éneke stílusában íródott.

A menyasszony a vőlegény körül hét kört tesz, de vannak közösségek, ahol ezt mellőzik, vagy három körre redukálják. A gyűrű felhúzásának aktusát is énekel kísérik a kántor. Én általában a „Vöerasztich li leolam...” (Eljegyezlek örökre...) imaszövegre komponált dalt énekelek.

A ketuba teljes szövegének felolvasását is mellőzik helyenként, és annak csak egy részét olvassák az eredeti arameus nyelven, majd angol fordításban folytatják. A rabbi esketési beszéde felépítésében ugyanolyan, mint amit az európai esküvőkön hallunk. A pohártörés előtt sok kántor éneklő az „Im eskachech Jerusalajim” (Ha elfeledlek, Jeruzsálem...) kezdetű zsolttárgyat, majd a „Mázl tov” kiáltások elhangzásakor a zenészek klezmer jellegű vidám lakodalmos muzsikát szolgáltatnak, ennek hangjaira vonul ki a násznép. Ezek után kezdődik a fogadás, vagy ugyanott, vagy más helyen. Általában állófogadással indul, majd következik a vacsora.

A vacsora összetétele is a helytől

és a család vallási beállítottságától függ. Vannak (nem csak ortodox körökben) kóser esküvők, amikor erre nagy súlyt fektet a család, ezzel is megadva az esemény zsidó jellegét. Van azonban sok olyan eset, amikor ez az összetevő nincs jelen. Voltam olyan, több száz személyes esküvőn, ahol az ételekre ha csak ránéztem, már az is tréfli volt. Emlékezetes számomra az az eset, amikor még a salátában is szalonadarabkák voltak. Magától értetődő, hogy semmihez nem nyúltunk, így a pompás esküvő után hazamentünk és megvacsoráztunk.

A vacsora közben beszédek hangzanak el. Általában az örömapák beszélnek, valamint az úgynevezett „maid of honor” (megtisztelt hölgy), és a „best man” (nevezük köznyelven násznagynak) tart egy kis beszédet, többnyire humorral és néha egy kis meghatottsággal átszöve. Ezek általában a menyasszony és a vőlegény testvérei vagy legjobb barátai. A tánc a legtöbb esetben hóraval és chásid táncsal veszi kezdetét, amikor a fiatal pár és az örömszülőket székre ültetve magasba emelik. Gyakran a táncnál már más együttes játszik, vagy elektromos zenét alkalmaznak. Szokás, hogy a szalontáncok kezdetén a menyasszony először az apjával, a vőlegény az anyjával táncol, majd a fiatal pár táncpartit játszik a többi vendéget a táncparkettre. Innentől már egy estély, bál vagy mulatság jellegű ölti fel az eseményt.

Sok tekintetben hasonló az amerikai és az európai zsidó esküvő, de nagyon sok ponton láthatunk eltéréseket. Tulajdonképpen a család eredete, vallási és társadalmi helyzete az, ami az esemény formáját és jellegét meghatározza. Mindegyikben van olyan összetevő, ami egyeseknek tetszik, másoknak nem, de az a lényeg, hogy a fiatal pár egy életre szóló, szép élménnyel gazdagodjék.

Egy elhivatott mester a zsinagógaépítés virágkorában

Huszonkét zsidó templom őrzi teljes egészében Baumhorn Lipót keze nyomát

Vetített képes előadással mutatta be a Budapesti Városvédő Egyesület Baumhorn Lipót építész zsinagógáit. Az alkotót *Millisits Máté művészettörténész* méltatta. A Baumhorn tervezte két budapesti zsinagóga mai életéről szolt *Vadász Gábor*, a Dózsa György úti és Gádor György, a Páva utcai körzet meghívott elnöke.

„Alig van a régi Magyarország területén olyan zsidó ember, akinek vallása áhítatába az ő valamelyik szép templomának emléke bele ne játszana; külsőjükben monumentálisak, belsejükben nemes terhatásúak ezek a templomok.” Így mutatja be Baumhorn Lipót, az akkor 67 éves mestert 1927-ben *Nádai Pál* újságíró a korabeli legnagyobb zsidó újságban, az *Egyenlőség*ben.

A hajdani Osztrák–Magyar Monarchia területén összesen huszonkét zsinagóga terveit származtak Baumhorn rajzasztaláról. Az építész több zsidó templom átalakításában is részt vett, és számos középület szintén az ő nevéhez fűződik.

Baumhorn Lipót a Bakony és a Vértes lábánál fekvő Kisbéren született. Bécsben szerzett építészdiplomát, később kapcsolatba került a magyaros és a keleti ornamentikájú szecessziót megteremtő *Lechner Ödönnel*. Első önálló munkája, az esztergomi zsinagóga keleties, mór megoldásaival mutatja a nagy előd hatását. A téglák különböző színe, a velük való sávozás nemesen egyszerű díszítésűvé teszi az épületet.

Építészünk a temesvári zsinagógára

1889-ben kapja a megbízást. Erre már kupolát, tornyocskákat is emel; a templom monumentalitása a korabeli temesvári zsidóság jólétét tükrözi.

A szegedi zsinagóga sokak szerint az ország legszebb zsidó temploma. Kívülről kupolájával, amely belső mozaikborításával alulról mesés szecessziós színvilágot tár a szemlélődő elé. Az üvegablakokat *Róth Manó*, a híres *Róth Miksa* unokatestvére tervezte. Ezek bibliainövény-motívumokat ábrázolnak. A zsinagóga Európa-szerte híres orientalista főrabbiának, *Lőw Immanuelnek* „szenvédelye” volt a szentföldi növények, ásványok kutatása és gyűjtése. Ő szorgalmazta, hogy ezek szimbolikáját vigyék bele az építészeti megoldásokba. A tudós rabbi a templom kertjében kis bibliai botanikus kert alakított ki, a Tórában említett és egyéb szentföldi növényekből.

Kettő a huszonkettőből (Szeged, Esztergom)

A mai Szerbia területén, Újvidéken adták át a szintén Baumhorn tervezte zsinagógát a maga közel-keleties tetőszerkezetével. Az iszlám épületein, az iraki–iráni térségben látni ilyesfajta nagy kupolákat, tetejükön egy kisebbel. Budapest Baumhorn-alkotásaként a nemrég 100 éves Dózsa György (korábban Aréna) úti és a Páva utcai zsinagógával büszkélkedhet. Az előbbire a tervező, visszatérve a középkor hagyományaihoz, hangsúlyos kupolát már nem épített, de belülről megteremtette a kupolahatást. Őt kérték fel 1911-ben a kecskeméti zsinagóga helyreállítására, amikor az egy földrengés miatt megrongálódott, és ő építette át a pécsi, valamint a budapesti Bethlen téri és a Csáky (ma Hegedűs Gyula) utcai templomokat is.

Rados Virág

A két budapesti Baumhorn-zsinagóga ma: a Dózsa és a Páva

A Dózsa György (korábban Aréna) úti zsinagóga története meglehetősen hányattatott – derült ki *Vadász Gábor* elnök beszámolójából. Az épületben ma a hitéletre használt tér mellett vívőterem működik, mert a vézskorszak után a hívők száma a töredékére csökkent. 1985-ben a MIOK egy részt eladott a budapesti Honvéd SE-nek. Igaz, átalakítás történt, de a falakat nem mozdították el. Ma a Dózsa egyre látogatottabb, saját kóser konyhája és kultúrterme is van.

A Páva utcai zsinagóga Baumhorn utolsó önálló tervezésű temploma – mondta el *Gádor György* elnök. 1924-ben szentelték fel. *Schöner Alfréd* Fröhlich *Róbertig* sok rabbi megfordult itt. A Dózsa jelenlegi kántora, *Kerekes Béla* is működött a zsinagógában mint előimádkozó. A Pávának kóser népkonyhája volt, amelyet 1982-ben bezártak a teljes látogatottság elöl. 1992-ben viszont itt hozták létre a Holokauszt Emlékközpontot. Aggodalomra ad okot, hogy a templomépület bal sarka a talajvíz miatt süllyed. A rendbehozatal egy vagyonba kerülne. A tulajdonos BZSH keze meg van kötve, mert az ingatlan sorsáról vagyonkezelőként a magyar állam rendelkezik.

Méir Lau portréja

A szónok

Több helyen beszélt. Mindig tolmáccsal. E sorok írója két évtizedet töltött ezen a pályán, és tudja, hogy legalább annyi függ a tolmáctól, mint az előadótól. Ad-e időt a fordítónak, hogy „átjöjjön” a mondanivalója, ami amúgy is minőségi csorbát szenved, mert hát nem közvetlenül szól a hallgatókhoz. Ó nem volt tekintettel nyelvi segítőjére. Volt, hogy hosszú percekig beszélt, s csak ezután fordították.

De...

Szakmai szemmel és füllel kiváló nyújtott. Mondanivalójánál csak megjelenése, kisugárzása, eleganciája volt lenyűgözőbb. Ez „átjött” tolmács nélkül is...

A rabbi

Papír és stichwortok nélkül prédikálni – rutin kérdése. De a testbeszéd, a gesztikulálások a megfelelő helyen és időben, az már a profizmus kategóriájába tartozik. A hitelesség. És talán (?) ez a legfonto-

sabb! „Láttam”, „hallottam”, „odaléptem” stb. – az egykori deportált gyermek emlékeit egyes szám első személyben mondhatta el. De mint írtam, a kisugárzása! Az volt a benyomásom, hogy ha ez az ember felmegy a szószerkekre és ott meg sem szólal, akkor is különös és megmagyarázhatatlan hatást gyakorol hallgatóira.

A diplomata

A Sándor-palota gazdája, mint tudjuk, a sportvilágból érkezett. Schmitt Pál köztársasági elnök elébe ment főrabbi vendégének, de mielőtt elmondhatta volna az ilyenkor szokásos protokollszöveget, Méir Lau kezét nyújtva a következőket mondotta: Puszkász, Bozik, Hidegkúti, Kocsisz. Azt hiszem, egy külföldi rabbtekinélytől ritkán hallható entrée ez. Látva a VIP-es sereg megdöbbenését, hozzátette: apám Eperjesről való, magyar származású ember volt.

A kontroll

A krónikást annyira elvarázsolta Méir Lau személyisége, hogy mint örök szkeptikus, felhívta két izraeli barátját is, tudakozódván: otthon is ilyen ez az ember vagy csak vendégségben? Egyértelmű volt a válasz: otthon is! Még izraeli államfőnek is jelölték valamikor. Ferihegyen, elutazásakor, egy éppen ott időző izraeli turista-csoportból többen felismerték, és öleléssel és kézfogással fejezték ki szeretetüket és tiszteletüket.

A díszvacsora

A Hanna étterem európai (vagy tengerentúli) színvonalú reprezentációval fogadta a vendéget az ortodoxia dísztermében. Hetven meghívott képviselte a vallási és világi vezetést. Neológot és ortodoxot. Pedig a főrabbi gettóbeszéde csak másnap hangzott el, benne az ominózus mondattal: Auschwitzban már megtanultunk együtt meghalni, most már élni is meg kellene... Volt ajándékozás (ezüst gyümölcsöstál), volt löchajim (kóser szilva), volt éneklés (Szól a kakas már), és volt bencsolás. Ezt, a mözümánt, ő végezte. Félig kántori, félig rabbi stílusban, utánozhatatlan előadásban hangzott el tőle: Rábótáj nővárérah – Uraim, bencsoljunk!

És mindenki bencsolt, az is, aki soha! És mindenki hallgatott rá, az is, aki soha, senkire! És ha bárkit, karját vállára téve, megkért volna, hogy holnaptól járjon templomba, az akkor is megtenné, ha eddig soha!

No, ilyen ember ez a Jiszráél Méir Lau.

Kardos Péter

Gyümölcszobrok délutánja a Wesselényiben

Aki nem ért ide időben, már nehezen talált ülőhelyet a díszteremben svát hó 15-én, tu bisvátkor. Nemcsak az iskola apraja-nagyja, de szülők, barátok, támogatók és más kedves látogatók is együtt örültek a közös szédernek.

Valójában ez a délután egy hónapokig folyó közös munka végeredményének bemutatása volt. Az izraeli Pincus Alapítvány pályázatán nyertünk forrást a világi és a vallási tárgyak integrált oktatását kidolgozó projektünkre. Ez mindennapi munkánkban azt jelenti, hogy az egyes tantárgyak ugyanabban az időszakban azonos tematikát ölelnek fel. Az utóbbi hetekben a tu bisvát volt a téma. Ennek keretében a gyerekek gyümölcsöket ábrázoltak, gyöngyfákat, „csodafát” készítettek rajzórán, amelyekkel a folyosót díszítettük, csendéleteket tanulmányoztak a Nemzeti Galériában. Énekből és a nyelvórákon héberül, illetve angolul az ünneppel kapcsolatos dalokat tanultak, biológiából azok a növények kerültek sorra, amelyeknek termését ilyenkor esszük, és még hosszan sorolhatnánk a vallásórákon történő felkészülést kiegészítő tevékenységeket.

A leglátványosabb része a programnak a szakiskolások mesés gyümölcsstálai voltak. Ők készítették a gyümölcsleveket is az egyéb finomságok mellett. Az előkészületekbe már kora délután bekapcsolódtak az alsósok és a szülők is a termékek szorgos tisztogatásával, darabolásával, s a terítés is az ő munkájukat dicsérette.

Dov Levy vallásigazgató vezetésével folyt az áldások elmondása. A vallási ceremóniát gyümölcsönként megszakította az alsósok és az ovisok nótás produkciója, meghallgattuk az irodalom tantárgy keretében készült, legjobban sikerült írásokat, verseket a diákok tollából, valamint gyönyörködöttünk az informatikán összeállított látványos prezentációkban, amelyeket a biológiáórán tanultakból ismertettek a felsősök, szintén a projekt munka keretében. Az iskolaújság (Új-Suli-Ság) 2. száma a vallási hagyományok, a gyümölcsök szimbolikájának ismertetése mellett receptekkel, rejtvényekkel járja körül az ünnepet. Az iskola ezen a napon egy fiatal fügefával is gazdagodott – reméljük, hogy kis dézsájában jól fogja érezni magát nálunk, és a gyerekek évről évre figyelhetik növekedését.

Az esemény zárásaként nagy büszkeségünkre dr. Balázs Pál egy 1969-ben kiadott patinás imakönyvvel jutalmazta meg Frölich-Rothermel Kittyt a vallási és világi tárgyak tanulásában elért jó eredményéért és a Horizont Klub szervezésében kifejtett példamutató közösségi munkájáért.

J. J.

Fióka iskola-előkészítő

A leendő elsős tanító néni várja azokat, akik már készülnek az iskolába, és azokat is, akik még nem. Sokat fogunk játszani, mozogni, rajzolni, énekelni, számolni.

Fontosnak tartjuk, hogy nem írni, olvasni tanulunk majd (ahogy sok előkészítőben zajlik), hanem az ahhoz szükséges képességek és készségek fejlesztése, magabiztos használata a cél, mely a sikeres iskolakezdést segíti.

A fejlesztési területek: szem-kéz koordináció, finom motorika, vizuális differenciálás, auditív differenciálás, oldaliság, dominancia megerősítése, verbális képességek, anyanyelvi fejlesztése, ritmusérzék fejlesztése.

A foglalkozások időpontja: minden hétfőn 15.30–16.15.

Információ: www.aai.co.hu, igazgató.aai@gmail.com, tel.: +36-1-322-2843.

Kedves Szülők, Nagyszülők!

A Scheiber Sándor Gimnázium és Általános Iskolában 2011. március 2-án, szerdán, tavaszi nyílt kézművesházat szervezünk, melyre szeretettel várunk minden érdeklődő gyereket, szülőt, nagyszülőt. A program 13.30-tól 15.30-ig tart.

2011. március 30-án, szerdán, nyílt napot rendezünk azoknak az érdeklődő családoknak, akiknek gyermeke a 2011/2012-es tanévben lesz első osztályos. A „leendő-elsős nyílt nap” alkalmával négy tanítási órát lehet meglátogatni, majd a program végén az elemi tagozat igazgatóhelyettese tart rövid tájékoztatót.

Iskolánkban az első óra 8.15–9.00-ig, a második 9.15–10.00-ig, a harmadik 10.15–11.00-ig, a negyedik 11.15–12.00 óráig tart.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt: nemcsak a leendő elsős gyerekek szüleit, hanem mindazokat, akik kíváncsiak a nálunk folyó oktatómunkára, szívesen megismernék tanítóinkat és iskolánk légkörét.

Tel-Aviv főrabbiját köszöntöttük

Jiszráél Méir Lau, Tel-Aviv főrabija, a Jad Vasem elnöke beszédében két olyan fontos dolgot is említett, ami nem csak elgondolkodtatta a hallgatóságot, de mélyen a lelkünkbe is hatott.

Január 18. mozgalmas nap volt az Amerikai Alapítványi Iskola életében. Miután a felsőbb éves tanulók részt vettek a budapesti gettó felszabadulásának évfordulóján rendezett központi ünnepségen, iskolánkba látogatott Jiszráél Méir Lau, Izrael volt főrabija. Már érkezésekor láttuk, mennyire kedves és barátságos. A tiszteletére sorfalat álló fiúkkal kezét fogott, némelyikükkel néhány szót is váltott, és a lányoknak is jutott egy-egy mosoly.

Dov Levy vallásigazgató köszöntötte a magas rangú vendéget és a Mazsihisz, valamint az ortodox hitközség részéről a kíséretében megjelent vezetőket. Elmondta, milyen örömmel teljesítjük a vendéglátás micváját. M. T. Weiszberger főrabbi arról beszélt, hogy a zsidó vallási hagyományok őrzése, a törvények betartása és a hit egy, csak együtt létezhetnek teljességükben.

Ráv Lau magával ragadó előadásmódjával teremtett kapcsolatot iskolánk héber neve, Maszoret Avot (Atyák Hagyomány) és Izrael között. Szinte tolmács nélkül értette az is, aki nem tud ivritül, amikor elmesélte, ha Izrael nevét leírjuk héber betűkkel, abban szerepel mind a három ősapa és mind a négy ősapanya nevének kezdőbetűje, így aki az atyák hagyományát őrzi, annak mindig lesz kapcsolata a Szentfölddel.

Másik fontos gondolat a következő hetiszakaszkapcsán arról szólt, hogy a két kótbla parancsolatai mind együtt érvényesek, nem lehet őket kettéválasztani, mert az Örökkévaló szemében csak az kedves, aki mind a Vele, mind az embertársaival való kapcsolatát ezek alapján valósítja meg.

Az ünnepség után a rebecen is barátságos üdvözlötte iskolánk dolgozóit és a gyerekeket. A nagytiszteletű rabbi távozásban „autogramokat” osztogatott, lelkesen és örömmel írt alá imakönyvet, A zsidó élet törvényei c. könyvet (amely kötelező olvasmány iskolánkban) még akkor is, amikor kísérei izgatottan nézték az órát, mert a következő helyen már várták őket.

Jávör Judit

Tallózás egykori zsidó újságokban

Munkácsi Bernát naplója

2.

Folytatjuk előző számunkban megkezdett tanulmányunkat *Munkácsi Bernátról*, a magyar zsidó származású tudósról, néprajzostól, finnugor nyelvészről. A Libanon című zsidó kritikai és tudományos folyóirat III. évfolyamának 2. számában, 1938. március–április, tallózunk. Úti napló címmel jelentős főszerkesztői tanulmány jelent meg az 1937-ben elhunyt Munkácsiról, a hagyatékában talált naplófüzetekről, melyek a tudós 1885 áprilisa és novembere között megtartott oroszországi tanulmányútjának feljegyzéseit tartalmazták.

1885. április végén expedíciót indított Kazanyba az udmurtokhoz, ahol egy *Nyikolaj Ivanovics Ivanov* nevű tanítóképzős diák volt a nyelvmestere. Finnugor nyelvészeti kutatásai mellett azonban mint gyakorló, hagyományörző zsidó nagy jelentőséget tulajdonít a helyi kilével való kapcsolatfelvételenek is.

(Kazán) 1885. április 28. „Fontos eredménye a hének, hogy felfedeztem a helybeli zsinagógát is. Mindjárt az első napon, midőn ide érkeztem, feltűnt, hogy az egyik házból több férfi és nő jött ki. Sejtelmemet azonban semmi sem igazolta, mert a kérdéses épületen nagy betűkkel az volt olvasható, hogy itt a »Volgagőzhajósok agentúrája« van, belül pedig csupa privát lakások látszóttak. Megjegyeztem e helyet, és azóta két héten át gyakran vettem arra sétámat. Egy este azon jelenetnek voltam tanúja, hogy a ház előtt tatár és orosz fiúk csúfolkodva ingerkednek néhány jobb módúan öltözött gyerekkel – majd megfutamodnak, és így csúfolódnak vissza: »Háj zsidovszki, háj zsidovszki.« Tehát nyomon vagyunk – gondoltam, itt vagy zsidó lakik, vagy zsidó iskola van, vagy talán még zsinagóga, s e fiúk esti imára gyűltek. Szombaton reggel végre nekibátorodtam, s felszerelve bizonyos esetleges kimentő kérdésekkel, bementem a kérdéses házba – hová ismét több embert láttam bemenni. Bemegyek az első szobába, nem látok semmit; a másodikba, ismét semmi, a harmadikba – itt már van néhány ember, de úgy látszott, mintha ők is várának valamit. Végre megkérdeztem, hogy itt van-e a zsinagóga, gondolván, hogy az utóbbi szót ha a kérdezett nem éppen zsidó, nem fogja megérteni. Azonban bámulatra a kérdezett egész udvariasan egy ajtóhoz utasít – és beléptem az enyéim közé. A felfedezés öröme igen izgatottá tett, és egész nap a hatása alatt állottam. Éppen a Szent Könyv harmadik részének utolsó fejezeteit olvasták, melyekben Izrael szomorú sorsa van megjövendölve. Panaszos, csaknem síró hangon olvasta az előlvasó az annyiszor átértett, annyiszor saját-magán tapasztalt és átszenvedett végzetet, hogy el fognak benneteket hurcolni idegenek messzi földekre, hol rabokul és szolgálakul fogtok tengődni, hol minden népek példája és gyalázata képen fognak rátok mutatni – ha életet is minden percben kockára lesz téve. Hiszen nem messze van innen Novgorod, és még két év is alig telt el ama gyászos események óta – hogyan érezte volna át ama szavak súlyát...”

Súlyos, drámai mondatok. A kifejezés módja, a mondatfűzés kissé régies talán, tartalmuk azonban még a holokauszt utáni generációk számára is félelmetes. Egy csepp, egy apró epizód a gálut kétezzer éves óceánjából. Egy csepp, melyben benne rejlik az egész tenger.

Szavak, melyek nem kommentálhatók.

„...ugyancsak ama fejezet végén található ama vigasztaló evangélium

is: »De még ha ott lesznek is ellenségeik földjén, nem fogom megvetni őket, nem annyira megutálni, hogy teljesen megsemmisüljenek: – mert én vagyok az Úr, az ő istenük.« Leírhatatlan a benyomás, melyet általában e szavak és az egész jelenet kedélyemre gyakorolt. Könnyek tudótlak szemembe, és soká tartott, míg elállottak. Végig gondoltam saját sorsomat is, s szívem legmélyéből hangzott fel később az ima: »Irgalmazz, Uram – Cionon, mert ez életünk háza.« Igen, életem háza, csak vele együtt, csak benne élhetek! – fejeződik be a nagy tudós megindító önvallomása. Azé az emberé, aki egyszerre volt zsidó és magyar, és egyiknek sem akármilyen! 126 éve történt. 1885-öt írtak ekkor. Annak a néhány évtizedes történelmi „pillanatnak” a közepén járunk, amikor valaki bátran és tiszta szívvel lehetett zsidó és magyar egyszerre.

1885. május 8-án a következőket jegyezte fel naplójába: „Pénteken este ismét meglátogattam a zsinagógát. Feltűnt, hogy a »bame-mádlíkin« misnah hetiszakaszt a zsoltaírok és a »lecho dodi« ének között mondják; továbbá, hogy egy kislánka is mondott »kadis«-t. Kimenettelkor megszólítottam két fiatalembert – kiket németül hallottam beszélni – (egyiknek *Ludwig Schalit* a neve; Poroszországból; aranyműves; a másik kurlandi-orosz, szintén aranyműves) és megtudtam tőlük, hogy van egy chaszidim-zsinagóga is. A karaimokról nem mondhattak semmit, de igen ócsárolták az itteni testvérek alacsonyosságát etc. – Szombaton d. e. azon tiszteletben részesültem, hogy thora-olvasáshoz felhívtak és előre ültettek. Itt véletlenül egy moszkvai mellé kerültem, ez beszélt el, hogy van itt talmud-thorah, de talmud-tanulmányozás nincs, hogy az emelvény helyének kérdésénél verekedések voltak, s hogy végre a guberná-

tor döntött a haladók javára. Moszkvában a haptora-tekercek mindenütt szokásosak, s az összes prófétákat teljesen tartalmazzák. Feltűnt, hogy milyen vallásosok itt a katonák; tanúja voltam, midőn egyikük péntek este az »énekek-éneke« könyvet és a hetiszakaszt megfelelő targummal átolvasta.”

Hűen követve a Libanon című lap ragaszkodását az eredeti, talán kevésbé választékos, kissé hevenyészetten lejegyzett szöveghez és annak helyesírásához, bizony különös dolgokkal találkozunk.

Ilyen a kádíst mondó „kislánka” alakja, de az istentisztelet folyamata is itt-ott eltért a magyarországiaktól. Az akkor még mindössze huszonöt esztendő fiatalember, Munkácsi Bernát, értette, és olvasta a tórát, ismerte a hazai istentiszteletek mozzanatait. A kifinomultabb, európaibb kurlandi és porosz zsidók mentalitása minden bizonnyal eltért az egyszerűbb tatár földiekétől, akik a bima elhelyezését szenvedélyes vitában, még a testi erőszaktól sem mentes verekedésekkel oldották meg...

(Szimbirszk) 1885. október 6-án. „Kazanyban való tartózkodásom utolsó napjaira estek nagy ünnepeink is – a »harsogás napja« szeptember 10-ikén, az »engesztelés napja« szeptember 19-ikén. Ha foglalkozásom és viszonyaim egész éven át megfelejtkezni kényszerítettek hitem külső szertartásairól, ezen a napon legalább úgy akartam élni, mint kellett volna élnem egész éven át. Az »emlékezés napja« rám nézve mindig az emlékezés ideje, nemcsak általános emberi viszonyainkról, hanem saját életem lefolyt és beálló mozzanatairól.”

(folytatjuk)

Magén István

IZRAEL

Választójogot is kaphatnak...

Az elmúlt időszakban több sajtóorgánium beszámolt arról, hogy rendkívüli érdeklődés mutatkozik Izraelben a kettős állampolgárság iránt. A magyar ajkú zsidó lakosság közel ötszáz ezer főre tehető, és közülük sokan történelmi igazságtételként tekintenek a kedvezményes honosítás lehetőségére.

Mint ismeretes, az Országgyűlés által elfogadott és 2010. augusztus 20-án hatályba lépett kettős állampolgárságról szóló törvény alapján 2011. január 1. napját követően kedvezményesen honosítható az a nem magyar állampolgár, akinek felmenője magyar állampolgár volt, vagy valószínűsíthető magyar származását, és magyar nyelvtudását igazolja. A jogszabály azonban nem érintette a választójog kérdését.

A jelenleg ismert szabályok alapján a magyar választásokon részt vehetett és a magyar pártokra szavazhatott minden EU-tagállam Magyarországi területén bejelentett lakóhellyel rendelkező állampolgára, amennyiben jelezte szavazási szándékát. Az Európai Unió Bírósága azonban az EU-parlamenti választások kapcsán több ítéletben rámutatott arra, hogy a közösségi jog jelenlegi állása szerint a választásokra vonatkozó aktív és passzív választójoggal rendelkezők körének meghatározása a közösségi jog tiszteletben tartása mellett az egyes tagállamok hatáskörébe tartozik.

Az EK-szerződés vonatkozó rendelkezéseivel ugyanis nem ellentétes az, hogy a tagállamok saját állampolgáraikon és a területükön lakóhellyel rendelkező uniós polgárokon kívül aktív és passzív választójogot adjanak velük szoros kapcsolatban álló, meghatározott személyeknek. Az EU Bíróságának gyakorlata rögzíti továbbá, hogy a közösségi jog egyetlen általános elve sem írja elő, hogy a választások során a választók köre az európai uniós polgárokra lenne korlátozva. Ennek következtében tehát amennyiben a magyar parlament megadja a választójogot a kedvezményes honosítással élő, határon túli, magyar gyökerekkel rendelkező személyeknek, Izraelben a kedvezményes honosítás által megnyílhat a lehetőség a magyar belpolitika alakításában történő részvételre.

Ifj. Lomnici Zoltán

NEKROLÓG

Csak ülök itt, bámulok, s nem értem. Hirtelen, gyorsan, de talán mégsem váratlanul hagyta itt bennünket örökre. Tudtam, tudtuk, hogy régóta kétségek, mit kétségek, valódi, az életéről, jövőről, rólad szóló félelmek gyötörtek. Olyan bajok, amik – elhiheted – mindannyiunknak megvannak, vagy megvoltak valamikor. Nekem is, és másoknak is. Hallottalak, s értettelek: álmok, ambíciók, vágyak és allűrök kusza szövete az egész ember, a tépelődés, a szüntelen agyalás „célokra”, „tervekre” éveken át, hol inkább, hol kevésbé, az utolsó utáni perccig. Csak a halál parancsolt megálljt.

Nem tudom, hogy szabhattunk volna ennek gátat, s lehetett volna-e egyáltalán.

Mi kell ahhoz, hogy ember úgy tegyen, mint Te?

Mert kicsoda élet is volt az! Senkit nem ismerek, aki annyira szerette volna,

mint Te. Ki imádtá úgy a tavakat, folyókat, tengereket, szigeteket, partokat és hegyeket, mint Te? A sít, teniszt, havat s jeget. Kivel úsztam át nyáron annyiszor a Dunát, kivel sátraztam, kivel láttuk a fekete farkast a Tátrában közel hozzánk (vagy mégis vaddisznó volt a szerencsétlen?) – évekig nem jutottunk dűlőre...), s ki ujjongott izgatottan, amikor Genova előtt a hegyek mögül felbukkant a végtelen kék tenger, ki ámult el a csodás Krakón, nevetett tűzokádó sárkányokon, beszélt kreol bőrű olasz lányokról, Oregon könnyfakasztó párás erdeiről, s ki ámult el Monaco esztelen rongyázásától? Emlekszem mindenre, a büszkén megmutatott versekre, a csodált Königssee-re s megannyi másra. Az őszinte, bensőséges lelkire, a Wikipédián újra és újra fellelt, általam megemléstett orvosi esetekre, magyarzatokra, mi mindennél jobban érdekelt, s persze a hogyan tovább, a mi lesz most dilemmáira. Tudtad, még ha lekecsinyeltem is, mennyire csodálom a „matekos agyad” – így, szó szerint, azt, ami nekem egyszerűen nem adatott meg, s ami nálam irigység tárgya. Sokat örököltél, s igen, „okos voltál, mint a nap”. S bámulatosan jó szívű, díjjakkal. Mennyire kár érte! De ez mind semmi: mennyire kár érted, Imre Miklós! Mert nem ismerem nálad jobb szívű embert soha semmikor.

A végén szörnyen szenvedhetél. Tudom, hogy így volt, mert ok nélkül nem lépi ember meg, ami valahogy meglephetetlen, hisz az élet logikáját, az őszön hatalmát tagadja. Nem tudom, egy nap, egy órával vagy egy perccel később is így döntöttél volna-e. Ez most már nem is számít. S bár én, mi kevesek voltunk, abban a pillanatban, akkor és ott kollektíve cserbenhagytunk. Még ha tudom, ezt a leghatározottabban tagadnád. Ki-ki számoljon evvel el lelkiismerete szerint.

A temetés napján, a pillanatban, amikor leeresztettek a földre, megnyitlak a felhők, s a borongós ég mögül kisiűtött a nap. Csak pár perc, s csak arra a kis időre. Volt, aki szerint ez azt jelzi, még a nap is szeretett, én ezzel nem értek egyet. Akkor és ott Te magad voltál a cselekvő, a nap, s jelezte nekünk: látsz minket ott lent, s azt akarod, hogy menjünk tovább az úton és küzdjünk, ne adjuk fel. Nem lesz könnyű, de vállalnunk kell a harcot. Nincs más választásunk. Miklós, nyugodj örök békeben!

Fránkl Gábor

IFJÚSÁGI ROVAT

Kóser aerobic

Bár ígértem a legutóbbi számban, hogy könnyedebb hangulatban folytatjuk, de még egy megemlékezés erejéig visszatérünk a múltkorai témára. Akkor utaltam arra, hogy január elején el kellett búcsúzni egy ismerősömtől. A búcsúzás mindig fájdalmas. Főleg így és most és...

Én személy szerint tehát nagyon köszönöm Fránkl Gábornak, hogy egy gyors utalásnál többre is vállalkozott.

Sokat törtem a fejem azon, hogy miről is lehetne írni ezután. Arra gondoltam, hogy álljon itt csak ez a bejegyzés, mert felesleges elrontani bármi mással. Aztán rájöttem, hogy nem jó ez így. Nem lehet csak szomorú dolgokról beszélni, írjunk tehát az életéről! Mert hát nem az az elsődleges célunk, hogy éljünk, szerszünk, tanuljunk, tanítsunk, segítsünk, előrébb vigyük a dolgokat és közben jól is érezzük magunkat? Vagy valahogy így.

És ha már élet... Ti hova szoktatok járn szórakozni? Mi is a szórakozás? Itt, az ifjúsági oldalon szeretnénk bemutatni néhány állandó programot, melyekre Titeket is szeretettel várunk a szervezők. Idetartoznak például a tanfolyamok, filmklubok, beszélgetések, a hora táncház és még sok egyéb, ahová bármikor be lehet csatlakozni, és biztosan találtek régi ismerősöket vagy szerezhetek új barátokat! Ha mégsem, akkor reklamációt elfogadok!

Most teljesen szűrőpróbaszerűen választottam programot. Tetszett a neve. Mondjuk, ez a program inkább a lányokat érinti, bár Izraelben ez (is) kicsit másképp van.

Na szóval: ez a valami a Bálint Házban van minden hétfő este. A programfüzet szerint: *kóser aerobic*. Micsoda? Mitől kóser egy aerobic? Kóser tejről, húsról már hallottunk, de hogy jött ez a névválasztás? Andival, az aerobic oktatójával beszélgettem.

– *Mióta tartasz aerobicot itt, a Bálint Házban, és mitől lett kóser az órád?*

– Nagyjából 4 éve kezdtünk aerobicot tartani, és eleinte főképp izraeli, vallásos lányok jártak. A kóser elnevezéssel egyrészt tudatni akartuk, hogy itt most az aerobic mellett valamilyen szinten a vallásosság is jelen van, másrészt a kóser aerobic egy nyelvi játék. A kosher szónak ugyanis van egy olyan jelentése is, hogy erőnlét.

– *Még mindig csak vallásos lányok járnak hozzád?*

– Nem. Idővel az izraeli lányok elmaradtak. Most már csak a megmaradt elnevezés utal a vallásosságra. És jó dolog, hogy nemcsak 15–25 évesek járnak hozzánk, hanem van nagyon kitartó tagunk az idősebb korosztályból is. Mindenki annyit csinál a feladatokból, amennyi jól esik neki. A lényeg a mozgás, és hogy jól érezzük magunkat.

– *Azt hallottam, hogy te tanítottál Izraelben is, ugye?*

– Igen, 14 évig laktam Jeruzsálemben, illetve Tel-Avivban. Kint tanultam meg azt is, hogy pontosan mi is az az aerobic, és hogyan kell jól oktatni. A kinti képzés sokkal hosszabb és mélyebb, mint az itthoni, és egy elég kemény vizsgával zárul.

– *Izraelben ugye többen járnak sportolni, mint nálunk?*

– Nem (és nevet), sajnos az ottani fiatalok elég lusták. Viszont nagy különbség, hogy kint a fiúk is járnak aerobicra. Valahogy nagyon szeretik ezt a fajta mozgást. Hangos zene, tánc... van valami buli jellege az egésznek.

– *Milyen zenét hozol?*

– Végyes az összeállítás. Természetesen vannak lassabb, bemelegítő és levezető zenék, de a legtöbb pörgős, gyors. Jó rájuk mozogni. Sok az izraeli dallam is, amit itt különösen szeretnek.

– *Szerinted mennyire fontos a mozgás?*

– Régebben mindig azt tanították és mondták, hogy egy alkalommal minimum 40 perc mozgás szükséges. En azt gondolom, hogy már napi 5 perc intenzívebb vagy ki-mozgató feladat is sokat számít. A jó közérzethez legalábbis ennyi mindenképpen kell. De persze még jobb, ha be tudunk iktatni heti kétszer valami olyan mozgást, ami feldob, fiatalokkal vagy, nem erőlködsz, és közben legfőképp jól érzed magad. Én megpróbálok pont ilyen órát tartani.

* * *

Ha bármilyen programajánlótok van, vagy csak írnatok nekünk – bármiről –, annak mindig örülünk. Továbbra is ide: ifj.ujelet@gmail.com

VAZSÓ

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülmételését vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Könyvnyomatás, színes nyomtatás, fénymásolás, plakátnyomatás. Messinger. 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Tóratekeresek, tfilinek és mezükék számítógépes ellenőrzése és javítása. Farnadi-Jeruzsálemi Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Kiadó Bp. I., Attila úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5500/128 telefonon.

Kiadó Bp. VII., Thököly úton 81 m²-es, kétszobás, összkomfortos lakás. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5500/128 telefonon.

Farkas Zsolt vízvezeték-szerelés, gázkészülék-javítás, lakásfelújítás. Tel.: 242-2028.

Diplomakötés (aranyozás héber betűkkel), naptárkészítés, színes nyomtatás. Koós Erika, +36-20-314-3131, tereznyomtat@gmail.com

Szép környezet, jó levegő. Pátyon 3,5 szobás lakás (kert, pince, beépíthető padlás) áron alul eladó, esetleg kiadó. 19 millió Ft. +36-20-912-3343.

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Szakképzett ápolónők idősek gondozását vállalják otthagással, referenciával. 00-40-365-809-921, 00-40-758-898-074.

Vígszínházhoz közel turistáknak lakás kiadó. Tel.: 06-30-346-2223.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

A XIII. kerületben, a Csanády utca elején, liftes, szép házban 40 m²-es, másfél szobás, egyedi fűtésű lakás kizárólag ügyvédi vagy könyvelési irodának kiadó. Tel.: 06-30-664-1219.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű, kisméretű festményeket, EZÜSTTÁRGYAKAT, 12 személyes evőeszközöket, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcaikat stb., Kovács Margit, Gorka kerámiáit, herendi, meissen, Zsolnay porcelánokat, régi álló,

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja

1075 Budapest, Síp u. 12.

Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 3120 Ft

Külföldre 5760 Ft/év

USA és Izrael: 6240 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.

Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomatás:

VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.

ISSN 0133-1353

talt, kóser háztartást ismerő zsidó fiatalasszony. Leinformálható. 06-30-921-3681.

Nyugdíjas ápolónő pár órás gondozást vállal. Elérhetőség: 06-30-659-6878.

Ha segíteni szeretnél, gyere velünk! Önkéntes munka Izraelben 2011. március 20-tól április 10-ig! Jelentkezés: Deutsch János, lljano@freemail.hu, +36-20-233-8454.

HÁZASSÁG

20 év tapasztalattal várom önt, amennyiben társra vágyik. Az emberi sorsok segítése, a társkeresés számomra hivatás. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Elérhetőségeim: Györgyi asszony, 326-5989, reggel 8-10-ig, este 20-22-ig. E-mail: gyorgyi.asszony@gmail.com

fali, asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekreteret, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa-, márványszobrokat (hibásakat is). Teljes hagyatékként első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN**. Díjtalan kiszállítás, értékbécselés, vidékre is. **ÜZLET: I. KER., BATHYÁNY U. 10. 201-6188, 06-20-323-4104.**

Külföldi nyaralási lehetőségért budapesti lakást és balatoni apartmant ajánlok. Kiadás is lehetséges. Tel.: 06-30-213-8841.

Idős asszony gondozását, kórházi látogatását, otthoni segítségét vállalja tapasztalt, kóser háztartást ismerő zsidó fiatalasszony. Leinformálható. 06-30-921-3681.

A Mazsihisz Számviteli Osztálya keres pénzügyi-számviteli munkatársat azonnali belépéssel

Feladata:

- Teljes körű főkönyvi könyvelés, egyeztetés
- Kimenő számlák elkészítése, számlalakkal kapcsolatos teljes körű ügyintézés
- Analitikus nyilvántartások készítése, egyeztetése
- Beérkező számlák utalásra való előkészítése
- Kimutatások készítése
- Szükség szerint helyettesítés a pénztárban

Követelmények:

- Felsőfokú szakirányú szakképesítés
 - Hatályos számviteli és adótörvények alapos ismerete, különös tekintettel az áfa-törvényre
 - Excelben való erős jártasság
 - World felhasználói szintű ismerete
 - Problémamegoldó képesség
 - Jó kapcsolattartó képesség
 - Önálló, precíz munkavégzés
 - Csapatmunka
 - Terhelhetőség
- Előnyt jelent a felvétel során:**
- Zsidósággal kapcsolatos ismeretek
 - Héber nyelv ismerete
 - Vállalkozási könyvelésben szerzett gyakorlat
 - Számlázási gyakorlat
 - Pénztári gyakorlat
 - PSZÉ illetve BGF Pénzügyi és Számviteli Karon szerzett végzettség

A fényképes szakmai önéletrajzot fizetési igény megjelölésével, valamint a szakmai végzettséget igazoló dokumentum másolatát kérjük a palyazat@mazsihisz.com címre, állás pályázat tárgymegjelöléssel eljuttatni.

Hírek, események röviden

- **Közlemény.** Az Élet Menete Alapítvány ezúton értesíti az auschwitzi zárandokúton részt venni szándékozókat, hogy az előzetes hirdeténytől eltérően február 28. a jelentkezési határidő.

- Az Israel Sela otthon lakói ezúton köszönik az Élet Menete Alapítvány figyelmességét. Tu bisvát alkalmával meglátogatták és gyümölcscsel ajándékozták meg őket.

- A WIZO a következő ülését február 22-én (kedd) 16 órakor a Frankelban tartja.

- Az Alma utcai Otthonban február 17-én 15.30-kor Schiffer András (LMP) lesz a klub vendége.

- **Adományok.** Hídvéginé Bock Anikó 100 000 Ft-ot adományozott Bock Sándorné emlékére a Szeretőkórház részére.

- **MEGHÍVÓ!** Kedves Bajtársak és Bajtársnők. 2011. február 22-én 14.00 órai kezdettel tartjuk éves összejövetelünket a VII. ker., Síp u. 12. alatt található Díszteremben. Szita Szabolcs, Frisch György, Kertész László és Lazarovits Ernő a meghívott előadók és téma lesz még a Mauthausen-i zárandok út. *Mauthauseni Táborcsoport*

Kérjük, segítse személyi jövedelemadója **1%-ával**

a ma már igen idős

Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával zsidó üldözötteket mentettek meg.

Igaz Emberekért Alapítvány.

Adószám: 18040094-1-42.

Kérjük, hogy lehetősége szerint külön adománnyal is fejezze ki hálóját a Jad Vasem-kitüntetettek iránt, a vészkorszakban keveseknél tapasztalt kimagasló emberségükért. Csekk napközben igényelhető a 341-1261 telefonszámon.

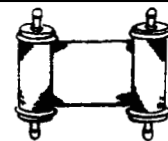
Keresse a hírlapárusoknál és az Inmedio. Relay boltokban!

PÓNEM magazin

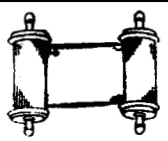
Előfizetés: **225 Ft**

Pónem, 1242 Bp., Pf: 294, email: ponem@freemail.hu

SZINETÁR MIKLÓS

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Febr. 18.	Szombat reggel Febr. 19.	Péntek este Febr. 25.	Szombat reggel Febr. 26.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	17.30	10.00	17.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.00	9.30	17.15	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.00	9.00	17.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfüvaros u. 4.	17.00	8.00	17.10	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Békkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	17.00	8.00	17.10	8.00
Alma u. 2.	17.00	8.45	17.10	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.	9.00		9.00	
Dessewffy u. 23.	17.00	9.00	17.10	8.00
Teleki tér 22. (szefárd)	8.45			8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Eötvös u. 3.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	17.00		17.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	17.00	8.00	17.10	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	17.00	8.00	17.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.45	8.00	16.50	8.00
Pécs (Füred u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

Február 18. péntek	Ádár 1.14	Gyertyagyújtás: 4.52
Február 19. szombat	Ádár 1.15	Szombat kimenetele: 5.59
Február 25. péntek	Ádár 1.21	Gyertyagyújtás: 5.03
Február 26. szombat	Ádár 1.22	Szombat kimenetele: 6.09

Az Alapítvány a Szegedi Zsinagógaért kuratóriuma ezúton köszöni meg a 2009. évi személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlását. A támogatás összegét, a 67 fő által adományozott 1 millió 638 ezer 103 Ft-ot, kiegészítve egyéb adományokkal és támogatásokkal, a zsinagóga folyamatos rekonstrukciójára és az annak érdekében szervezett kulturális rendezvények támogatására használtuk fel. A 2011. évben is számítunk a 2010. évi támogatóink hozzájárulásaira a folyamatos rekonstrukció során. Adószámunk: 18451621-2-06.

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2009. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 45 438 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető felépítményeinek biztosítására és a temető gondozására használjuk fel, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2010. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 15 éve működő CÖDOKO ZSIDÓ SZOCIÁLIS, NEVELÉSI és KULTURÁLIS ALAPÍTVÁNY részére ajánlja fel. Alapítványunk a befolyt összeget zsidó szociális, nevelési és kulturális intézmények támogatására fordítja. Adószámunk: 18049196-1-42.

A Zuglói Talmud-Tóra Alapítvány ezúton köszöni a számára befizetett összesen 118 124 Ft-ot, mint a 2009. évre vonatkozó SZJA 1% utalását. Az összeget kulturális tevékenységre használtuk fel. Továbbra is számítunk Önökre.

KLUBPORTÁL

Generációk Klubja

A Hunyadi tér a fák újévét huszonegyféle – köztük izraeli – gyümölcsfélésséggel és stílusosan gyümölcskenyérrel ünnepelte. Dúsan megterített asztal fogadta a különféle körzetek és a klub tagjait.

Vencel György szólta a főként diaszpórai ünnepről, országok szokásairól, bölcsék magyarázatairól és véleményéről.

Az eseményen mások mellett részt vett az ORZSE adjunktusa, Róbert Péter is, aki más megközelítésben beszélt tu bisvátról.

A hosszú nyúlt délután közös énekléssel fejeződött be, a megmaradt gyümölcsöket becsomagolva eljuttattuk azoknak, akiket betegségük, mozgáskorlátozottságuk megakadályozott a személyes részvételben.

gáljuli

Halálozások

Rieger Éva 2011. január 8-án elhunyt. Temetése a Farkasréti zsidótemetőben volt. Utolsó útjára barátok kísérték el. (x)

Gázszerelés

• Gázberendezések, gázvezeték új szerelés hatósági engedéllyel
Időszaki kötelező ellenőrzése (2008. XL. tv. 89.§ [6])

• Vízórszerelés

• Fűtőszerszerelés, fűdőszoza-felújítás

FRANK 1063 Budapest, Szív u. 28.

Tel.: (1) 331-5743, 06-30-932-3615

SPÁNN GÁBOR

Nyelvtudás

Van egy ismerősöm. Ő egy magyar, zsidó, világpolgár. Ezekből a jelzőkből csupán a harmadik szorul magyarázatra. Az úriember magyar, jó 60 évvel ezelőtt született, de ebből a majd' emberöltőnyi időből a legkevesebbet Magyarországon töltötte. Édesanyja holokauszt túlélő, akit az amerikaiak szabadítottak fel az egyik lengyelországi koncentrációs táborban. Az őket megmentő jenkik olyan mély hatást gyakoroltak a megkínzott, magányos asszonyra, hogy az egyikhez erős felindulásból még ott hozzáment feleségül. A 40-es évek végén még hazahozta Budapestre bemutatni az ő dollárpapa urát magyar családjának, de ennek két akadálya is volt. Az egyik, hogy a connecticuti őrmester térképen nézte, hogy hol van és mi az, hogy Budapest, a másik pedig az, hogy mire ideértek, barátom édesanyjának családját helyben kiirtották a nyilasok. Az anya okos nő volt, elég volt neki egy hét 1949-ben ahhoz, hogy körülnézzen és rájöjjön, számára, szíve alatt hordozott leendő gyermeke részére és különösen ráógumizó urának itt nincs jövője. A naptár kényszere folytán Budapesten szülte meg és anyakönyvezette a kicsit, majd fogták magukat, és meg sem álltak Amerikáig. A fiú iskoláit egy amerikai kisvárosban végezte, ahol indiánt és feketét már láttak, de magyart még soha. Édesanyja valami kifürkészhetetlen genetikus hazaszeretettől kifolyólag nagyon vigyázott, hogy a gyerek nagy

koráig se felejtse el magyarul. Így rögtön kényelvüként lépett a munka világába. Elmondása szerint apai nagyszülei nem repeszték a boldogságtól az ismeretlen kultúrából érkezett, angolul nem tudó magyar asszony és fia ottlététől. Ezt a fiatalember zokon vette, és alighogy lediplomázott, elindult vissza Európába. Amerikai útlevél birtokában nem volt gond, hogy Nyugat-Németországban diplomázzon másodjára vegyész-mérnökként, mely szakmát saját elmondása szerint életének egyik tranzitállomásán sem használta, mert mint nevetve mesélte, mire megtanulta egy-egy vendéglátó ország nevén: vigyázat, robban!, már ott sem volt. Magyarországra a 90-es években települt vissza, és máig igazán szabadúszó életet él. Tudniillik ő bejegyzett rendészeti és igazságügyi tolmács. Még hozzá hébertolmács, ami igazán kuriózum. Ez azazal jár, hogy valamikor esküt tett, miszerint éjjel-nappal rendelkezésre áll a magyar rendészeti és igazságügyi apparátusnak, ha héber anyanyelvű gyanúsított kerül az igazságszolgáltatás malmaiba. Ez szépen cseng, de mint elmondta, fillérekért fizetnek szolgálataiért, másrészt 24 órán át elérhetőnek kell lenni, és halálos betegségen kívül kifogást nem fogadnak el. Történt, hogy valamelyik éjjel a második altató végre hatott, és ő mély, kómás álomba zuhant. Abból verte föl a telefon, ő megverte le ijedtében az éjjeliszékéről pohár vizét a fogával együtt, és időbe telt, míg megértette, hogy a rendőrségre kell mennie, ahol most akarnak kihallgatni egy izraeli turistát, akinél több kiló kábítószert találtak. Megívott egy vödör kávét, összekapta magát, és irány a fogház. A tethelyen két civil és egy egyenruhás rendőrt talált, valamint egy vékony, barna, bei-

jedt fiatalembert. Megkezdődött a kihallgatás, annak a rutinját ő már jól ismeri. Odáig nem volt baj, amíg a személyi adatokat kérdezte, a fiatalember kedvetlenül, alig érthetően, de válaszolt, majd amikor föltekintett a kérdést: kitől kapta a sok kokaint, és tudja-e, hogy kinek hozta?, befogott egy vég nélküli magyarázatra, amiből az én barátom körülbelül minden tizedik szava héber és önállóan érthető, de amit közte mond, arról fogalma sincs. Ingerülten szólt a gyanúsítottnak, hogy ne hívja ki a sorsot, ha nem felel őszintén, mindent a nyakába varrnak, és hátralevő éveit könnyen lehet, hogy magyar börtönben tölti. Aztán támadt egy ötlete. A kihallgató százados engedélyével felhívta az ő jordán pénzváltó barátját, aki szintén boldog volt az éjszakai riasztás miatt, és odarendelte. Miután az megszólalt arabul, innen a társalgás zavartalan volt. Kiderült, hogy a drogfutár ugyan izraeli állampolgár volt, de jordán bevándorló, még nem tanult meg ivritül és még nem felejtett el arabul. Ennél borzasztóbb élőbeszéd nincs. Mielőtt eljött, még odavetette az ismerős századosnak, szerinte itt az ideje, hogy a rendőrök nálunk is tanuljanak idegen nyelveket. A kialvatlan tiszt nem maradt adósa, odavetette neki: maga kettőt is tud, és látta, mire ment vele!

Tél a Mea Seárimban (Jeruzsálem)

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Brazília

Dilma Rouseff asszony, az új brazil elnök a holokauszt emléknapján tartott beszédében kijelentette, hogy „kormányunk elkötelezett a világ minden részében az emberi jogokért”. „Nem vagyunk a gyűlölet népe, és nem támogatjuk azokat, akik gyűlöletet szítanak.” Dr. Claudio Lottenberg szemészprofesszor, a Brazíliai Izraelita Hitközségek Szövetségének (CONIB) elnöke szerint az államfő beszéde fordulatot jelent elődje Irán irányában folytatott politikájával szemben. Lula da Silvát szoros kapcsolatok fűzték iráni „kollegájához”, Mahmúd Ahmadi-nezsádhoz. Az ünnepségen megjelent holokauszt túlélőket köszöntve Dilma Rouseff méltatta, hogy „a nagy tanítómesterek, a könyvek, a kultúra, a vallási hagyományok és a családi élet segítségével a zsidók a száműzetésben is meg tudták őrizni identitásukat”.

Törökország

Első ízben tartottak megemlékezést Törökországban a Holokauszt Nemzetközi Emléknapján. Az évforduló

alkalmából a főbbi hivatal és a zsidó hitközség nyilatkozatot adott ki, amely hangsúlyozza, hogy „egy nép kiirtására irányuló gyalázatos bűnök elítélése minden tisztességes ember kötelessége”. „A kormányok fontos feladata, hogy megakadályozzák a rasszizmus és a diszkrimináció továbbterjedését.” A nyilatkozat emlékeztet arra, hogy Abdullah Gül jelenlegi államfő 2005-ben részt vett az auschwitzi koncentrációs haláltábor felszabadításának 60. évfordulója alkalmából rendezett emlékültségen. Az isztambuli Neve Salom nagyzsínagógában történt megemlékezésen Isac Haleva főbbi és Avri Mutu, Isztambul főkörmányzója gyűjtött gyertyát az áldozatok tiszteletére.

Tunézia

A Tunéziában kialakult bizonytalan helyzet miatt hat zsidó család hús tagja a Jewish Agency, valamint más szervek segítségével már elhagyta az afrikai államot, és Izraelbe távoztak. Elmondásuk szerint a közösség tagjai közül több százan hasonló döntést fontolgatnak. Tunéziában mintegy 1500 zsidó él, akik közül 1100 személy Djerbában, mintegy 400-an pedig a fővárosban, Tuniszban tartózkodnak. A közösségnek iskolái, zsinagógái és kulturális intézményei működnek. Izrael és Tunézia között nincs diplomáciai kapcsolat, de a korábbi kormányzat toleráns magatartást tanúsított a zsidók irányában. 1948 óta 42 300 személy alijázott az országból. Daniel Ayalon izraeli külügyminiszter-helyettes kérte a francia és a brit kormány segítségét az országban élő zsidók védelmében.

Örményország

Rimma Varzhapetjan-Feller, az örményországi zsidó közösség elnöke a szervezet alapításának tizedik évfordulója alkalmából sajtókonferenciát tartott. Az elnök elmondta, hogy idén megnyitják a helyi zsidóság történetének múzeumát. A gyűjteményben bemutatják azoknak a sírköveknek a maradványait, amelyeket tíz évvel ezelőtt egy nemzetközi kutatócsoport a Vajoz Dzsor tartományban lévő Yeghegis település mellett talált. A 13–14. században készült sírköveken héber és arami nyelvű feliratok olvashatók, ami azt bizonyítja, hogy ebben az időben már zsidók is tartózkodtak a régióban. Örményországban jelenleg mintegy kétezer zsidó él, de csak kilencszázan vesznek részt a vallási életben. A közösség megszerzésében végzett munkájáért és a nemzetközi kapcsolatok erősítéséért Szerzs Szargszjan örmény államfő a közelmúltban kitüntette Rimma Varzhapetjan-Feller elnököt.

kovács

100 TEMPLOMI KONCERT

MÁGA ZOLTÁN

ÉS MŰVÉSZ BARÁTAI

MŰSORVEZETŐ-HÁZIGAZDA:

DR. FRÖLICH RÓBERT FŐRABBI

A JÓTÉKONYSÁGI KONCERT FŐVÉDNŐKEI:

DR. ERDŐ PÉTER
BÍBOROS PRÍMÁS, ÉRSEKÉS PROF. DR. SCHWEITZER JÓZSEF
ORSZÁGOS NYUGALMAZOTT FŐRABBI

PURIMI JÓTÉKONYSÁGI KONCERT

DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA 2011. MÁRCIUS 20. 18.00

www.dohany-zsinagoga.hu • www.magazoltan.hu • www.eletmenete.hu

www.eletmenete.hu

ALAPÍTVÁNY A BUDAPESTI
DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGÁÉRTJegyek: www.jegy.hu